

GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 306

ISSN 1849 -7837 // Zagreb, lipanj 2022. // Godina XXVIII.

UVODNA RIJEČ

Draženka, Gabrijela i Harald

Piše: Jasna A. Petrović

Koliko vrijedi ljudski život? Vrijedi li svaki život jednako? Hoćemo li to upitati suce koji su ovih dana Haraldu Kopitzu za ubojstvo njegovo troje djece odrezali nepravomoćnih 27 godina po životu svakog djeteta? Ili ćemo to pitati suce Visokog kaznenog suda koji su ovih dana odredili da će Gabrijela Čičković, vlasnica staračkog doma poetskog naziva „Zelena oaza“ u Andraševcu guliti 4,5 godina u zatvoru zbog kaznenog djela protiv opće sigurnosti, jer je kriva što je ugljičnim monoksidom ugušeno, a onda u potpunosti izgorjelo, čak šest starica/staraca „usklađanih“ u drvenoj baraci u dvorištu. Oni su u Gabrijelinom sudskom postupku vrednovani sa po samo 8,3 mjeseca po ubijenom čovjeku. Njihovu vrijednost su im, valjda, umanjile godine, bolesti, nepokretnost, to što su relativno jeftini za održavanje?

Može li gore? Može. Kad je u Bjelovaru 2011. godine u ilegalnom domu „Moj mir“, gdje je 20 staraca bespravno smješteno u privatnu kuću bez minimalnih tehničkih uvjeta za rad, a od toga njih desetak ispod samog krovništva, u zgradu puknuo grom, izgorjelo je pet staraca/starica i ozlijeđeno njih desetak. Suci su se godinama mučili s ovim predmetom, pa čak pokušali kazneno djelo protiv opće sigurnosti pretvoriti u slučajčić iz nehaja, što ipak nije uspjelo. Draženka Habdija, vlasnica, dobila je tek 2016. godine presudu od tri godine zatvora. Prava sitnica od samo 7,2 mjeseca po glavi spaljenog čovjeka.

Otisci što ih ostavljaju čovjek na čovjeku, vječni su, a svaka smrt ispunjava jezom i nelagodom, no ipak postoje različita mjerila vrijednosti pojedinog života. Stječe se dojam kako se čovječanstvo lakše nosi s gubitkom starijih osoba, tjelesno ili psihički bolesnih, nego kad se dogodi neka tragedija u kojoj ljudski život, iznenadno, „bez najave“ biva prerano završen. Pandemija korone nas je poučila o labavim kriterijima vrijednosti „starog“ života, a ovih zadnjih mjeseci, dok se novinari čude pravom pomoru starijih osoba, kakvog nije bilo od drugog svjetskog rata, nikoga od političara to posebno ne zabrinjava. Doista, pitaju? U zadnje dvije korona godine umrlo je 18.000 umirovljenika više nego inače? Tišina. Nitko da bi o tome rekao riječ za saborskom govornicom.

Visoki kazneni sud je u presudi Gabrijeli naveo kako se počinitelju takvih djela mora izreći odgovarajuća kazna ne samo kako bi osobno odgovarao za počinjenje nego i kako bi kazna utjecala na svijest građana koji moraju shvatiti da je činjenje kaznenih djela pogibeljno te da je kažnjavanje njihovih počinitelja opravdano. Time će se istovremeno pojačati povjerenje građana u pravni poredak koji treba biti utemeljen na vladavini prava. Osim toga, „kazna sadrži i dostatnu količinu društvene i moralne osude za zlo koje je optuženica prouzrokovala žrtvama i članovima njihovih obitelji, ali i društvu u cjelini“, poručili su sa Suda. I tako nas pokušali poučiti kako i život starijih vrijedi.

Hoćemo li preko iskustva svjedočenja tragedijama spaljenih staraca, naučiti kako bi svaki život trebao imati istu vrijednost i istu kaznu za njegovo oduzimanje?

U OVOM BROJU:

PISMO JEDNE UMIROVLJENICE

Dva prosjeka hrvatskih mirovina

ZAŠTO SE STARIJI UBIJAJU

I samoubojstvo je ubojstvo

KRIMINALNE MIROVINE

Prsti u mirovinskom pekmezu

INTERVJU

Dr.sc. Silvia Rusac, profesora
 Socijalne gerontologije

NASILJE NAD
 STARIJIM
 OSOBAMA

Sustav radi minimalno i sporo

POGODNOSTI ZA
 ČLANOVE SUH-a!

Popis popusta i povlastica

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
 Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,
 Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Predsjednici SUH-a uručeno priznanje

Povodom 100. obljetnice mirovinskog osiguranja u Hrvatskoj i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje 13. svibnja 2022. održana je prigodna svečanost u zagrebačkom Hotelu Esplanade. Uz brojne visoke uzvanike, svečanosti su nazočili i novi ministar rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marin Piletić, ravnatelj Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje Ivan Serdar, Jasna A. Petrović, predsjednica Sindikata umirovljenika Hrvatske (SUH) i Višnja Fortuna, predsjednica Matice umirovljenika Hrvatske (MUH).

„Tijekom proteklih sto godina Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje imao je ključnu ulogu u kompleksnom mirovinskom sustavu temeljenom na generacijskoj solidarnosti. Osnovna zadaća mirovinskih politika je uvijek ista, štednjom tijekom radnog vijeka osigurati prihode za dostojanstvenu starost. Stoga je unaprjeđenje i razvoj mješovitog mirovinskog sustava jedna od prioritarnih politika Vlade Republike Hrvatske, kao i jačanje i daljnje transformiranje Zavoda kao modernog javnog servisa naših korisnika i osiguranika, kako bi uspješno prevladali i idućih sto godina“ – rekao je Marin Piletić.

Ravnatelj Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) Ivan Serdar u uvodnom govoru osvrnuo se na dugu i dinamičnu povijest mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj, kao i na razvoj i ulogu HZMO-a kao ključne institucije u provedbi mirovinskog osiguranja: „U godinama koje su iza nas, razdoblje od hrvatske samostalnosti obilježile su reforme i napori uloženi u unaprjeđenje sustava kako bi se osigurao kvalitetan i dostojanstven život najbrojnijoj skupini hrvatskog društva – korisnicima mirovina. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje u tom je razdoblju prepoznao i uspostavio mehanizme za uspješno poslovanje, a uz visoku razinu stručnosti i specifična znanja naših radnika provedbu mirovinskog osiguranja čini kvalitetno organiziran sustav koji uspješno odgovara na sve izazove u okruženju.“ Serdar je predstavio monografiju „Hrvatski zavoda za mirovinsko osiguranje – 100 godina s vama“ koja donosi pregled mirovinskog sustava i poslovanja HZMO-a od njegova osnutka Zakonom o osiguranju radnika 14. svibnja 1922.

U sklopu svečanosti održan je panel „Razvoj i budućnost mirovinskog

sustava u Hrvatskoj“ na kojem su sudjelovali državni tajnik Dragan Jelić, zamjenik ravnatelja HZMO Ivo Bulaja, predsjednica Matice umirovljenika Hrvatske Višnja Fortuna, dr. sc. Danijel Nestić s Ekonomskog instituta Zagreb te Mislav Rubić iz Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade. Ivo Bulaja istaknuo je kako usprkos izazovnim okolnostima poslovanja uslijed epidemije korona virusa i potresa bilježimo značajan rast broja osiguranika, što predstavlja kvalitetan zalag za budućnost. Danijel Nestić kazao je da se očekuje dugoročna stabilnost hrvatskog mirovinskog sustava, a kao rješenje definiranih izazova nameću se daljnji rast plaća i poticanje dužeg ostanka u svijetu rada.

Na kraju svečanosti, za izniman doprinos razvoju sustava mirovinskog osiguranja u Republici Hrvatskoj i razvoju HZMO-a, uručena su priznanja dr. sc. Mihovilu Rismundu, Ljiljani Marušić, dr. sc. Anti Škemberu, Blaženki Šimetić, Adeli Koler-Hohnjec, Stjepanu Brčiću, prof. dr. sc. Željku Potočnjaku, izv. prof. dr. sc. Ivani Vukorepi, dr. sc. Danijelu Nestiću, Višnji Fortuni, Jasni A. Petrović i Silvanu Hrelji.

SASTANAK S MINISTROM

Kako postići adekvatnost mirovina

Na inicijativu SUH-a i MUH-a 20. svibnja 2020. u prostorijama Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike održan je sastanak čelnica dvije najveće umirovljeničke udruge Jasne A. Petrović i Višnje Fortuna s novim ministrom Marinom Piletićem i ravnateljicom Uprave za mirovinski sustav Melitom Čičak.

Nakon što su ministra upoznale s otvorenim pismom premijeru Andreju Plenkoviću, koje su mu udruge uputile 21. travnja 2022. sa zahtjevom da poduzme hitne mjere za zaustavljanje siromaštva umirovljenika, Petrović i Fortuna su podsjetile ministra kako je u veljači 2022. relativna vrijednost mirovine, tj. udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći, pala na 35,55 posto, na samo dno Europske unije, te kako je čak 75 posto svih mirovina skliznulo ispod hrvatske linije siromaštva. Nastavno na to, dodatno su obrazložile razloge da se zaostali dug spram „novih umirovljenika“ koji je preostao od 1.1.1999. godine, treba hitno isplatiti, jednokratno ili obročno, u ukupnom zaostatku od 10,5 posto, jer je tada pogrešno izračunata prva aktualna vrijednost mirovine.

Od ministra je zatraženo da podrži hitnu izmjenu modela usklađivanja mirovina sa 70 na 100 posto povoljnijeg indeksa, kako bi se zaustavio kontinuirani pad realne vrijednosti mirovina. Petrović i Fortuna su predložile i što skorije povećanje osobnog poreznog odbitka na 5.000 kuna, kao i promjenu načina izračuna dodatnog zdravstvenog doprinosa od 3 posto samo na razliku iznad prosječne mirovine u prvih osam mjeseci prethodne godine. Zatraženo je i da se

izmjenama Obiteljskog zakona ukine obveza djedova i baka da plaćaju alimentaciju za unuke, ako to ne čine njihovi potomci. A posebno je ukazano na hitnu potrebu povratka prava na dostavu mirovine poštom, te uvođenja istog prava korisnicima nacionalne naknade za starije osobe.

Sastanak je protekao u dobroj volji da se prepoznaju pitanja od vitalnog značenja za postizanje adekvatnosti mirovina i zaustavljanje rastućeg siromaštva.

Dva prosjeka hrvatskih mirovina

Za početak, evo dijela jednog pisma umirovljene krojačice Marija K. iz Zagreba: „Uvijek pišete o neakvim prosjecima, pa ispada da većina nas ima mirovinu koja iznosi oko 2.700 kuna. To je kao da mene koja jedem rižu i saborskog zastupnika koji jede samo skupe bifteke, stavite u prosječnu sarmu. Promijenite takvo računanje, jer u najmanju ruku postoje dva prosjeka, dvije prosječne mirovine, ona od običnih siromašnih umirovljenika i ona od bogatih, kojima svako usklađivanje mirovine donese iznos od gotovo pola moje mirovine. Čitala sam da najviša mirovina iznosi oko 25.000 kuna mjesečno pa će najnovije usklađivanje od oko 5.75 posto takvima donijeti porast od oko 1.440 kuna, a saborski zastupnik će dobiti 606 kuna više.“

Moja mirovina nakon 32 godine staža i stečaja firme, kad sam s burze otjerana u prijevremenu mirovinu s doživotnim otimanjem 20,4 posto mirovine, iznosi oko 1.800 kuna. Srećom da nisam podstanarka, jer onda bih bila osuđena na kontejnere. Sreća da sam fizički zdrava, pa skupljam boce, čistim stanove, odlazim po pakete hrane u obližnju crkvu, i psujem, psujem svaki dan državu koja me otjerala u mizeranu mirovinu, koja mi kaže da imam premalo radnog staža, da sam valjda lijenčina. Pokradena sam i ponižena. I, da, jedem rižu.“

Od riže do bifteka

Ovo nas je pismo posramilo, jer doista, svi računamo u prosjecima, no za službene statistike čak se uzima povoljniji uzorak, mirovina bez međunarodnih ugovora, pa prosječna mirovina odjednom poraste na čak 3.040 kuna. Na službenim stranicama mirovinskog vole naglasiti kako je prosječna starosna mirovina za 40 godina radnog staža (političari to vole nazivati „punim stažem“) došla već do 4.163,31 kuna. A zaborave vam reći da je medijan obične hrvatske mirovine samo 2.498 kuna, što znači da je točno 50 posto mirovina ispod tog iznosa.

Ne kažu vam niti da se očekuje izračun hrvatske linije siromaštva za samca u ovoj godini od 3.200 kuna, što znači da je gotovo 75 posto svih

mirovina niže od tog iznosa. Da, naša čitateljica je točno ustvrdila kako postoje dvije prosječne mirovine, ona za većinu umirovljenika koja trenutno iznosi 2.706 kuna i ona o kojoj se ne piše i priča u javnosti, ona koju nitko službeno ne izračunava, a to je prosječna mirovina onih s mirovinama po posebnim propisima.

Vrijede duplo?

Narod ih naziva povlaštenima, jer se njihove penzije reguliraju po posebnim propisima i zakonima. Ima ih 181.333 umirovljenika, a najveće su tri skupine branitelja, jedna od 70.836 korisnika prema ZOHBOR-u s prosječnom mirovinom od 6.158 kuna, druga prema općim propisima od 51.725 njih s prosječnom mirovinom od 2.967 kuna, te 6.788 HVO boraca s prosjekom višim od „običnih“ hrvatskih branitelja – od 3.362 kune. Te tri skupine čine 129.349 umirovljenika po posebnim propisima, a broj nezaustavljivo raste.

Ostali u grupi povlaštenih šaroliko su društvo umirovljenih vojnika, policajaca, domobrana, partizana, rudara i pomoraca. Svi oni čine drugi mirovinski prosjek, jer njihova je prosječna mirovina koju smo sami izračunali za svih 18 kategorija posebnih propisa – točno 4.549 kuna mjesečno.

Da, Marija, Vi ste u pravu, postoje dvije Hrvatske, dva prosjeka mirovina, s tim da je ovaj drugi točno dvostruko veći od prvoga. S prvim se preživljava,

s drugim se živi. S jednim se jede riža, a oni drugi barem uživaju u sarmi, a neki se dohvate i bifteka.

Mjerenje siromaštva

Točne brojke su važne, jer tako se mjeri stvarnost, kako bi se planirala budućnost. No, i u Nacionalnom planu borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. u dijelu o mirovinskom sustavu i korisnicima mirovina upotrebljavaju se „povećani“ prosjeci, kako bi slika bijede bila ljepša.

Siromašnima se naziva tek one s najnižom mirovinom, te obiteljske umirovljenike (93 posto žene). Tako se i odlučilo da će samo te dvije kategorije unaprijediti i povećati im standard, one s najnižom mirovinom kao Marija za samo tri posto, a obiteljske umirovljenike za desetak posto. Ostali neka nastave puzati pokriveni lažnim prosjecima i neka psuju i novinare i političare. No, političare će ponovno birati, iste ili druge, a glasnici istine uvijek stradaju. Istina je također kako nam ekonomisti i statističari trebaju kako bi nam rekli da smo siromašni, a političari da bi nam objasnili kako to zapravo nismo. A brojevi se tome prilagođavaju.

A Marijino pismo? Svijet je opasno mjesto za život, ne zbog ljudi koji su zli, već zbog dobrih ljudi koji ništa ne poduzimaju. Marija je napisala pismo.

Jasna A. Petrović

Prsti u mirovinskom pekmezu

Komentar kako bi to „bilo smiješno, da nije tragično“, gotovo je neraskidivo povezan s hrvatskim mirovinama. Da ne postane dosadno, situacija je svakim danom sve apsurdnija, a sve češće smo zabavljeni i naslovima u kojima iznova otkrivamo kako je netko ulovljen s prstima u mirovinskoj teglici pekmeza.

Samo proteklih desetak godina medijski smo popratili lažne branitelje, udovice i invalide koji su si hrabro, domišljato i potpuno nepošteno priskrbili respektabilne iznose novca koji im nikako ne pripadaju i time oštetili državu, ali i svakog pojedinog umirovljenika. S druge strane, ni pojedini zaposlenici Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i drugih, za ovu temu, važnih službi, nisu ostali imuni na miris, okus, izgled i opip te, očito, fatalne teglice. Teško da će se ikada otkriti koliko je ljudi u nju nelegalno umočilo prste, ali prema onima koji su uhvaćeni možemo zaključiti da je svaki taj ljepiljivi prstić izvuкао barem nekoliko stotina tisuća kuna.

Za one koji su do danas živjeli u blaženom neznanju ili samo sumnji, spomenimo nekoliko konkretnih i poznatih primjera. Zdravko Boras, ministar unutarnjih poslova Zapadnohercegovačke županije Federacije BiH, osuđen je u na splitskom Općinskom sudu nepravomoćno uvjetnom kaznom od godinu dana zatvora i morat će vratiti u državni proračun 95.491 kunu, za koliko je oštetio Hrvatsku, jer je uzimao ratnu invalidsku mirovinu iz Hrvatske od veljače 2015. do kraja travnja 2016. godine, iako na nju nije imao pravo jer je istodobno bio zaposlen kao ministar u MUP-u Zapadnohercegovačke županije.

2019. saznali smo za lažnog branitelja i invalida iz Osječko-baranjske županije, koji je kroz devet i pol godina obmane zaradio skromnih nekoliko stotina tisuća kuna, a koji nije niti bio u Domovinskom ratu. Njegov slučaj je preuzelo odvjetništvo. Lažna pak braniteljska udovica iz Križevaca Barbara Hartman prošla je daleko bolje. Kroz 15 ugodnih godina utržila je 1,3 milijuna kuna mirovine. Na Općinskom sudu u Koprivnici proglašena je krivom i pravomoćno osuđena na godinu dana uvjetnog zatvora. Njezina pomagačica, bivša šefica križevačkog

Odjela za branitelje, izvukla se pak s uvjetnih deset mjeseci.

Što bliže, to niže

Takve „drakonske“ kazne, pomislit ćete, sigurno su obeshrabrile sve potencijalne dugoprstiče. Iznenaditi ćete se koliko ste u krivu. Mirovinska teglica posebno je zanimljiva onima koji su joj najbliže. Medijski je popraćen slučaj poznatog liječnika Drage Rubala, koji je udružen s još nekoliko kolega u bijelim kutama, izvještio rukopis pišući lažne dijagnoze na temelju kojih je pak Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje odobravao invalidske mirovine. U toj USKOK-ovoj akciji optuženo je 69 liječnika i korisnika usluge, ali zbog priznanja krivnje radi manje kazne, na optuženičkoj se klupi našlo njih 10. Nekima su izrečene zatvorske, drugima uvjetne kazne, a bilo je i onih koji su osuđeni radom za opće dobro. Saznao se i cjenik pa tako znamo da se ova usluga naplaćivala između 1.000 i 7.500 tisuća eura. Sam Rubala osuđen je i, u međuvremenu, odslužio dvogodišnju zatvorsku kaznu, a od države je utržio i odštetu radi loših uvjeta u zatvoru!?

Umirovljenica iz Slavenskog Broda, a rodom iz Širokog Brijega s dvojnim državljanstvom, 77-godišnja Vinka G. punih je 17 godina primala starosnu mirovinu koju nije zaslužila. Prema nepravomoćnoj presudi zagrebačkog Općinskog kaznenog suda, u proračun mora vratiti gotovo 300.000 kuna, a osuđena je i na godinu dana zatvora s rokom kušnje od pet godina. Tko joj je to iz mirovinskog odobrio?

Honorarne dugoprstičke

Ima toga puno. Tako je šefica Povjerenstva za reviziju nalaza i mišljenja o invalidnosti Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje Vinka Luetić-Herman, uz pomoć suradnice Nevije Buković, pogađate, također primala mito. Za navodno skromnih 1.000 do 2.000 eura mogli ste

postati jedan od 314.000 korisnika hrvatskih invalidskih mirovina! To je, naravno, neka druga tema, ali zaokružimo priču podatkom da je spomenuta šefica pravomoćno osuđena na kaznu od godinu i četiri mjeseca koju je, pogađate, nekoliko puta uspješno odgađala, jer joj je sin na visokoj političkoj funkciji.

Noviji je slučaj da je Uskok podigao optužnicu protiv zaposlenice Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO), njene dvije pomagačice i 18 osoba kojima je navodno povećala mirovine za nagradu od tisuću do dvije tisuće eura. Nekadašnju voditeljicu Referade utvrđivanja beneficiranog radnog staža, a potom i šeficu Odsjeka za kontrolu podataka iz mirovinskog osiguranja Vesnu Škrljac

Uskok tereti da je od srpnja 2011. do kolovoza 2018. „pristala ishoditi neosnovano povećanje mirovina većem broju zainteresiranih osoba“, dokazano je da je to obavila za najmanje 39 osoba. Postupak je u toku, a trajat će godinama.

Sve spomenuto čini se kao nikad napisani scenarij legendarnog britanskog, televizijskog serijala „Leteći cirkus Montyja Pythona“, ali čak ni oni za to nisu imali dovoljno kriminalnu maštu. Stoga, ako ništa drugo, bilo bi utješno i pošteno konačno napraviti reviziju svih posebnih i invalidskih mirovina. Za to se SUH već godinama odlučno zalaže. Ako nitko drugi, zaslušilo je to onih 75 posto umirovljenika koji žive ispod hrvatske linije siromaštva i spasili bi se barem djelićem gore spomenutih iznosa.

Barbara Zlatar

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske
Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilu SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

PROF. DR. SC. SILVIA RUSAC, REDOVITA PROFESORICA
SOCIJALNE GERONTOLOGIJE, PRAVNI FAKULTET U ZAGREBU

Sustav radi minimalno i sporo

Prof. dr. sc. Silvia Rusac, redovita je profesorica socijalne gerontologije na Pravnom fakultetu u Zagrebu, autorica je brojnih istraživanja i radovala o starijim osobama. Vrlo je precizna i oštra u analitičkim ocjenama Hrvatske kao zemlje koja marginalizira svoje stare. Zaključuje kako naprosto nismo kao društvo senzibilizirani za potrebe starijih osoba.

➤ *Kao društvo iznimno smo senzibilizirani na temu nasilja nad djecom, čak i životinjama – o tome se pišu novinski tekstovi, snimaju televizijske emisije, osnivaju udruge za zaštitu spomenutih skupina, i to je odličan pokazatelj društvenog razvoja, ali o nasilju nad starijim osobama govori se rijetko i, uglavnom, kao reakcija na neki strašan, gotovo nerazumljiv, događaj poput slučaja izgorjelih korisnika nelegalnog obiteljskog doma u Andraševcu, ili primjera zanemarivanja starijih osoba, prijevara ugovorima o uzdržavanju, pljačkama, fizičkim nasiljem, silovanjem... Kako to komentirate?*

Kada govorimo o nasilju u obitelji, fokus stručnjaka i javnosti još uvijek je usmjeren na zaštitu djece i žena od nasilja u obitelji, dok se nasilje nad starijim osobama poprilično zanemaruje. Prisutna je diskriminacija starijih osoba u svakom aspektu, ali i socijalna isključenost i siromaštvo. Na primjer, u medijima su starije osobe vrlo negativno prikazane na tržištu rada. Osobe starije od 50 jednom kada izgube posao teško se zapošljavaju.

U suradnji sa zakladom Zajednički put proveli smo istraživanje koje je pokazalo da starije osobe nižeg socioekonomskog statusa, a koje su u mirovini, ne mogu si priuštiti čak niti određene vrste hrane, poput voća ili nekih vrsta mesa, a kulturne priredbe ili primjerice odlasci na putovanja ostaju nedostupni čak i onima višeg socio-ekonomskog statusa. Navedeno dovodi do socijalne isključenosti, narušava dostojanstvo i negativno utječe na kvalitetu života, samopoštovanje osoba starije životne dobi i konačno utječe na nasilje.

Vladajući nas ne čuju

Vezano za ilegalne domove, a i događaj u Andraševcu, tužno je da se u 21. stoljeću tako nešto događa i prolazi ispod radara nakon nekoliko dana medijskog senzacionalizma. I prije toga upozoravali smo na probleme, ali nije bilo volje da se čuje i poduzme nešto. Nema društvene odgovornosti, nema minimalnih standarda u skrbi za starije osobe, a nema ni kontrole, nadzora niti odgovornosti za propuste koji nisu od jučer već se talože desetljećima. Koliko god upozoravali aktere na društveno / političkoj sceni o potrebi redefiniranja stvari po pitanju starijih osoba, tj. usluga i prava, zapravo nas vladajući ne čuju ili ne žele čuti.

Nečuveno je da npr. Sindikat umirovljenika i akademska zajednica uporno upozoravaju na određene propuste (npr. ugovori o dosmrtnom ili doživotnom uzdržavanju koji se sklapaju na štetu starijih, smještaj u ilegalnim domovima, nedostatak nadzora) i ukazuju kako poboljšati položaj starijih osoba, no nema odgovora ni volje niti suradnje. Navedeno pokazuje da starije osobe u našem društvu nisu prioritet, da njihove potrebe

ostaju nezadovoljene, a da je njihov društveni položaj iz dana u dan sve lošiji.

S druge strane, kome je u interesu da se takvi dvojbeni ugovori o uzdržavanju ne ukinu?! Za mene je položaj starijih u društvu kao i briga za njih pokazatelj društvenog razvoja i socijalne države. Vidljiva je društvena nebriga da starije osobe postanu političkim akterima zanimljive za vrijeme izbora, budući da su brojno biračko tijelo. To je praksa potvrdila više puta, ali nakon izbora na njih se zaboravlja. Nadalje, određenim strukturama nije u interesu da se o problematici npr. nasilja nad starijim osobama govori ili istražuje. To isto govori samo po sebi.

Prije nekoliko godina proveli smo istraživanje u zagrebačkim domovima za starije o percepciji korisnika i djelatnika o nasilju u domovima za starije. Otpor u pojedinim ustanovama je postojao. Pitam se kome nije u interesu da se o navedenom priča, zašto se uporno šuti i čiji se interesi štite.

Ogroman rast nevidljivog nasilja

➤ *Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2018. godine po prvi put je eksplicitno uvedeno zanemarivanje starijih osoba kao kazneno djelo, te se tek od tada vodi posebna statistika u Ministarstvu unutarnjih poslova, a tijekom 2021. godine evidentirao je 760 žrtava obiteljskog nasilja starijih od 65, od čega 499 žena i 261 muškarac, što je pad u odnosu na 2020. godinu (1.095 žrtava obiteljskog nasilja starijih od 65). No, stručnjaci tvrde kako je riječ o ogromnoj crnoj brojci neprijavljenih slučajeva nasilja, i to svih vrsta. Koja je Vaša procjena o udjelu neprijavlivanja, te razlozima?*

Da, to je pomak u zakonodavnom smislu. No, podatak da su starije osobe i osobe s invaliditetom tek 2018. godine uvedene u Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji ponovo potvrđuje marginalizaciju starijih osoba, nedopustivo je da i zakonodavac ne prepoznaje starije i time ih diskriminirao kao potpuno nevidljive, a Zakon je na snazi od početka 2000-tih. Kako je moguće da nisu prepoznati i uvedeni u zakon i da je trebalo više od 15 godina. Čiji su to propusti?!

S druge strane, problem obiteljskog zlostavljanja starijih osoba povećava se u svijetu, što može biti posljedica sve više starih i vrlo starih pojedinaca u društvu i u obiteljima, porasta želje za neovisnošću s porastom obrazovanja i povećanjem stresa skrbnika, ali i drugačije svijesti o problemu. Iako na prvu, prema evidenciji, djeluje da imamo trend opadanja zlostavljanja starijih osoba, treba biti oprezan obzirom na veliku tamnu brojku

neprijavljenih slučajeva. Podaci u svijetu ukazuju na trend rasta obiteljskog nasilja općenito pa tako i nad starijima posljednjih dvije, skoro tri godine obzirom na pandemiju koja nas je zatekla.

Svaki 14. slučaj prijavljen

Prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije iz 2020., 15,7 posto svjetske populacije starije od 60 godina izloženo je nekom od oblika nasilja. Podaci pokazuju da je u proteklih godinu dana svaka šesta osoba starija od 60 godina doživjela neki oblik nasilja i pretpostavlja se da je ova brojka veća s obzirom na to da se na svjetskoj razini prijavi jedan od 24 slučaja nasilja nad starijim osobama. Prema nekim ranijim podacima svega se jedan od 13 ili 14 slučajeva zlostavljanja starijih osoba prijavi. Nadalje, prijavu češće izvrši treća osoba, dakle ne sama starija osoba. Razlozi neprijavlivanja nasilja su mnogostruki.

Starije osobe-žrtve nasilja mogu osjećati sramotu i strah i ne priznavati da njihovi bližnji s njima loše postupaju; neki mogu sebe kriviti za to što im se događa; mogu biti izolirani; starija osoba može misliti da se to isto drugima ne događa; neki se boje posljedica ako otkriju svoju situaciju. Stručnjaci koji u svom radu dolaze u kontakt sa starijima dužni su prijaviti nasilje, no javlja se problem needuciranosti stručnjaka u RH, što onemogućava prepoznavanje nasilja i adekvatnu reakciju.

Također, temeljem istraživanja koje provodim, podaci ukazuju na veliko nepovjerenje u nadležne državne službe koje bi trebale zaštititi starije osobe žrtve nasilja. Znamo mi reći starije osobe da nema smisla prijaviti nasilje jer se ništa neće poduzeti, ostat će sve na istom ako ne i gore, takvo uvjerenje ne doprinosi prijavljivanju nasilja. Nadalje, prema našim istraživanjima starije osobe koje su bile više izložene nasilju, istodobno su bile manje spremne da ga prijave.

Osvješteniji i informiraniji

➤ *Posljednjih godina kao da nas je poharala epidemija nasilja nad starijim osobama. Primjera je mnoštvo i podjednako dolaze iz obitelji i samoga društva. Ima li takvog nasilja uistinu više ili smo informiraniji i osvješteniji, skloniji proglasiti nasiljem nešto na što bi se prije odmahnuo rukom?*

Mislim da je u pitanju oboje, s jedne strane demografski trendovi su takvi da je starijih osoba sve više, s druge strane ipak su generacije starijih osoba sve više osvještenije i informiranije po pitanju svojih prava.

Danas je problem nasilja nad starijim osobama definitivno doživio promjenu u percepciji javnosti te je od privatnog, osobnog problema postao društveni, osobito u razvijenim državama. Pобољшanje zdravstvenih uvjeta i zdravlja, poboljšana prehrana, njega te životni uvjeti rezultirali su brzim porastom starijeg stanovništva u ukupnoj populaciji, a time i nasilje nad starijima dolazi u sve veći fokus stručnjaka te je njegovo objašnjenje izazov znanstvenicima. Vjerujem da će buduće starije generacije biti još više upoznate i osvještenije po pitanju svojih temeljnih ljudskih prava i zagovaranja istih.

Dominira nasilje državnih struktura

➤ *Kako biste definirali nasilje nad starijim osobama, u društvu, u obitelji, u institucijskom smještaju. Koji su osnovni oblici takvog nasilja? Koji su oblici nasilja najčešći?*

Svjetska zdravstvena organizacija zlostavljanje starijih osoba definira kao „pojedinačan ili ponavljajući čin ili nedostatak odgovarajućeg postupanja, što se događa u bilo kojem odnosu očekivanja i povjerenja, a što uzrokuje štetu, bol, nepriliku i/ili nevolju starijoj osobi“. Prema nekim autorima, dva su

glavna uvjeta koja moraju biti zadovoljena kako bi se neko ponašanje moglo okarakterizirati kao nasilje nad starijom osobom: 1) starija osoba pretrpjela je ozljedu, uskratru nečega za čime postoji potreba i/ili nepotrebnu opasnost te 2) osoba od povjerenja prouzročila je štetu ili ju nije uspjela spriječiti.

Razlikujemo psihičko, tjelesno, ekonomsko i seksualno nasilje, te zanemarivanje. Autori su nasilje nad starijima u ustanovama široko kategorizirali na ono koje osoblje čini nad korisnicima i ono koje korisnici čine nad korisnicima i predviđaju treću skupinu, nasilje koje nad korisnicima čine posjetitelji ustanova. Rezultati našeg istraživanja su pokazali da djelatnici domova za starije navode da se nasilje rijetko događa, dok su korisnici naveli još rjeđe, no tu ostaje pitanje tamne brojke.

Konačno, strukturalno nasilje, prisutno je u RH, a odnosi se na nepravodobne ili neodgovarajuće reakcije ili izostanak reakcije službenih, državnih struktura, npr. nepružanje zaštite, neprovođenje zakona, diskriminirajuću zdravstvenu, socijalnu i ostalu politiku i praksa prema starijima, onemogućavanje ostvarivanja prava). Na različitim razinama nasilje i diskriminacija starijih osoba u našem društvu su prisutni. Naprosto nismo kao društvo senzibilizirani na potrebe starijih osoba.

Nasilnici iz obitelji

➤ *Tko su najčešći počinitelji nasilja? Prati li se koliko je takvi slučajevi procesuiraju i koje su prosječne novčane i ine kazne?*

Najčešći počinitelji nasilja nad starijim osobama u obitelji su suprug (partnersko nasilje), odrasli sin, ali i kćeri i supruge. Istraživanja su apsolutno potvrdila da postoji visok stupanj rizika za nasilničko ponašanje od strane člana obitelji prema starijem članu ako član obitelji u velikoj mjeri ovisi, najčešće financijski, o starijem članu obitelji.

Počinitelji često pate od mentalnih bolesti ili emocionalnih poremećaja, alkoholizma, odnosno raznih oblika ovisnosti i novčanih problema te su nerijetko zbog toga materijalno ovisni o svojim roditeljima, bakama i djedovima. U tom slučaju, nasilje je reakcija potaknuta osjećajem neuspjeha te vlastite nesposobnosti.

Kada govorimo o institucionalnom nasilju, najčešći počinitelji su formalno osoblje zaposleno u ustanovama. Kod ovog oblika nasilja žrtve, tj. korisnici, su ranjiviji zbog toga što, u najvećem broju slučajeva, izravno ovise o brizi i njezi stručnjaka zaposlenih u ustanovi. Institucionalno zlostavljanje ne prijavljuje se iz nekoliko razloga: prvo, korisnici smješteni u ustanove mogu biti fizički ili mentalno nesposobni prijaviti zlostavljanje, drugo je da se starije osobe ili članovi njihovih obitelji i drugi posjetitelji mogu bojati da će prijavljivanje nasilja rezultirati povećanim zlostavljanjem ili osvetom ili kaznom. Tu treba spomenuti gorući problem nedostatka kadra u domovima za starije i omjer stručnjaka na broj korisnika što otvara pitanje kvalitete skrbi. To je naša stvarnost.

Svakako je pohvalno da se uvelo kažnjavanje i novčana kazna od deset tisuća kn ili najmanje 45 dana zatvora. No, neovisno je li u pitanju novčana kazna ili kazna zatvora, potrebni su i psihosocijalni programi rada s počiniteljima i tu treba biti fokus, uz zaštitu i pomoć žrtvi nasilja. Ako pogledamo zaštitne mjere, a koje se mogu izreći za prekršaj nasilja u obitelji, prema ZZNO-u jesu: obvezni psihosocijalni tretman, zabrana približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji-udaljenje iz zajedničkog kućanstva počinitelja nasilja u obitelji koji je nasilje počinio prema članu obitelji s kojim živi u stanu, kući ili nekom drugom stambenom prostoru koji čini zajedničko kućanstvo, obvezno liječenje od ovisnosti. Na tome treba raditi kao i na

prevenciji nasilja nad starijima na svim razinama. Promjena uvjerenja dovodi do promjene ponašanja.

Zloupotreba dosmrtnog uzdržavanja

➤ *S obzirom da je u Hrvatskoj manje od tri posto starijih od 65 godina u institucionalnom smještaju, riječ je o manjem broju ugroženih nasiljem u domovima? Ipak, često saznajemo za ružne primjere zlostavljanja u obiteljskim domovima, koji se sada misle postupno ukidati.*

Da je i samo jedna osoba izložena institucionalnom nasilju, zaslužuje dobiti svu pravnu i psihosocijalnu zaštitu. Problem našeg društva je nedovoljno ili bolje reći nikakvo ulaganje u institucionalnu skrb, konkretno smještaj, a s druge strane nedovoljno se ulaže i u izvaninstitucionalne oblike skrbi, usluge, servise u lokalnoj zajednici koji bi unaprijedili kvalitetu života starijih.

Uz cijene domova za starije, upitno je i vrijeme čekanja te su obitelji sa starijim članovima ponekad primorane pronaći drugi oblik smještaja i skrbi. Ima prekrasnih primjera dobre prakse i rada u različitim domovima, pa i obiteljskim, no ima i strašnih situacija u kojima korisnik doma nije vidio sunce više godina, jer ga nitko nije izveo na zrak. Vezano uz ukidanje domova, prioritetnije pitanje je kvaliteta usluga, nedovoljan i neučinkovit nadzor te pitanje gdje će završiti korisnici. Bez nadzora i kontrole minimalnih standarda nema unaprijeđenja skrbi neovisno o transformacijama.

➤ *U Hrvatskoj je vrlo prošireno ekonomsko zlostavljanje, vrlo često upravo zbog toga što su mirovine najčešće mizerne i nedovoljne za život, a gotovo 90 posto starijih od 65 godina imaju nekretninu/e. Kako komentirate masovnu pojavu „lešinarenja“ temeljem potpisivanja ugovora o dosmrtnom pa i doživotnom uzdržavanju? Sindikat umirovljenika već deset godina vodi kampanju za ukidanje instituta dosmrtnog uzdržavanja, uvođenje registra svih ugovora itd. Osobito, primjerom nekih drugih europskih zemalja, ugovori o uzdržavanju su u neposrednoj nadležnosti lokalnih socijalnih službi, i u pripremi i nadzoru provedbe. Što o tome mislite?*

Socijalni radnici – nadzor nad uzdržavanjem

U potpunosti se slažem i zagovaram ukidanje instituta dosmrtnog uzdržavanja kao i uvođenje registra jer to je jedini način kontrole i nadzora. Tome svjedoče razni slučajevi iskorištavanja starijih osoba. Nekome je u interesu takav vid manipulacije budući da se ništa ne mijenja. Što drugo zaključiti?

Ekonomsko nasilje se događa u različitim oblicima ponašanja, vrlo često suptilnim i vrlo često prođe dosta vremena dok starija osoba uopće shvati da je žrtva. Slično je i s ugovorima, po meni je nedopustivo da starija osoba potpisuje ugovor kod javnog bilježnika, a da pritom često nije svjesna niti dovoljno informirana što to znači i koje su posljedice istog. Imali smo situaciju u kojoj je nakon potpisivanja ugovora starija osoba bila izložena teškom obliku nasilja tako što su je vezali za radijator, ne bi joj ostavljali drva za ogrjev kako bi se smrzla. Prestrašan primjer nasilja, iskorištavanja.

Zalažem se za uvođenje stručne osobe koja bi na neki način provjerila razumijevanje, a time i kognitivni status u smislu razumijevanja, informiranja starije izdržavane osobe, ali i svojevrstne kontrole i nadzora izdržavatelja. Raskinuti takve ugovore je zahtjevno i pravno komplicirano a pitanje je hoće li starija osoba doživjeti raskid obzirom na spornost sudova.

Struka socijalnog rada, mislim konkretno na centre za soci-

jalnu skrb, su i sada preopterećeni s manjim direktnim radom s korisnicima, a više administrativnog djela. U tom smislu, treba biti oprezan u davanju i organizaciji novih nadležnosti. Ali da, uvođenje socijalnog radnika ili posebnog skrbnika u postupak koji prethodi potpisivanju ugovora je neophodno! I ponavljam, kontrola i nadzor takvih ugovora tj. socioanamnestičkih podataka izdržavatelja i izdržavane starije osobe su neophodni kao i registar.

Potrebni protokoli i standardi

➤ *Što sustav radi da bi prevenirao i smanjio takve vrste nasilja, odnosno postoje li konkretni programi ili barem planovi za veću sigurnost starijih osoba? Što bi se, i na kojim područjima, osnovno trebalo učiniti da problem nasilja nad starijima bude manji?*

Sustav radi minimalno i sporo. Provedena istraživanja su potvrdila da se nasilje nad starijima događa i da je ono prisutno u našem društvu. Stoga je važno sustavno uvoditi mjere socijalne politike koje će biti usmjerene na poboljšanje mjera socijalne, zdravstvene, psihosocijalne i pravne skrbi s ciljem povećanja kvalitete života starijih i smanjivanje njihove marginalizacije i viktimizacije. Također valja uvesti preventivne i savjetovanišne programe, te proširiti mrežu usluga i pomoći koju starija osoba i obitelj mogu dobiti u lokalnoj zajednici ili širem socijalnom okruženju. Nužno je pratiti učinke mjera socijalne, zdravstvene, psihosocijalne i pravne skrbi starijih osoba na povećanje kvalitete života starijih osoba i smanjivanje njihove marginalizacije i viktimizacije.

Potrebno je izraditi standardizirani protokol o postupanju u slučaju nasilja nad korisnicima domova za starije osobe počinjenog od djelatnika u smislu boljeg definiranja odgovornosti i koordinacije, posebno načina praćenja multisektorske suradnje kao jednog od glavnih čimbenika učinkovite i pravovremene zaštite od nasilja. Standardizirati vođenje evidencije svih nadležnih – odgovornih službi – radi jedinstvene baze podataka o nasilju nad starijim osobama, kako bi se bolje pratili čimbenici koje starenje sa sobom nosi, kao i učinkovitost intervencija te dobila kvalitetna dokumentacija radi odgovaranja na nasilje.

Potrebno je poticati svijest javnosti o ovom problemu i na svim razinama kontinuirano provoditi kampanje senzibilizacije javnosti o problemu zlostavljanja starijih s jedne strane te širiti pozitivnu sliku o starenju, starijim osobama i o njihovu doprinosu društvu s druge strane. Potrebno je i informirati starije osobe o njihovim pravima i omogućiti dostupnost informacija o institucijama, službama i organizacijama koje se bave zaštitom od nasilja.

Jasna A. Petrović

Umirovljenici kao vječni radnici

Povratak umirovljenika na tržište rada u globalnom je rastu. Amerika i zemlje EU-a na manjak radne snage odlučile su odgovoriti pozivom najstarijem dijelu stanovništva. I oni se odazivaju. Službena američka statistika tako pokazuje da je 2020. godine 10,6 milijuna ljudi u dobi od 65 i više godina odlazilo na posao. U dobnoj skupini od 65 do 74 godine radilo ih je 26,6 posto, a onih još starijih 8,9 posto. Slične su i europske brojke, ali između država postoje značajnije razlike. U 13 od 27 država članica EU utvrđeno je da više od 50 posto starijih od 65 ostaje zaposleno i radi na nepuno radno vrijeme.

Najradišnji su, čini se, u Austriji i Nizozemskoj gdje taj udio prelazi 75 posto. Najviše ih je zaposleno u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu, a s obzirom na spol, zaposlenije su žene. Razlozi zbog kojih su se stariji, prije pandemije i krize, odlučili ostati radno aktivni kreću se između želje za održavanjem dnevne rutine i zarade dodatnog novca.

Rade da bi preživjeli

U Hrvatskoj je slika potpuno drukčija. Slabo se razmišlja o dnevnoj rutini, a složenica *dodatni novac* nešto je o čemu mnogi više ne znaju ni maštati. Ukratko, otkako je to moguće, stariji rade da bi preživjeli. Hrvatski zavod

za mirovinsko osiguranje redovito ažurira službene podatke pa tako znamo da je ukupan broj korisnika mirovina u Hrvatskoj 1,231.064. (na dan 8. lipnja 2022.). Prema njihovim statističkim podacima za travanj, koje se odnose na prethodni mjesec, bilo je 17.563 umirovljenika koji rade do polovice punog radnog vremena. Radi se o nešto manje od 1,5 posto ukupno zaposlenih „običnih“ umirovljenika, ne računajući vojne i policijske umirovljenike koji mogu raditi i puno radno vrijeme! U odnosu na gore spomenute primjere Amerike i Europe, to je ogroman raskorak.

Njegujući odstupanje od standarda, među zaposlenima je više muškaraca. Najviše ih je u Gradu Zagrebu, a najmanje u Ličko-senjskoj Županiji. Povjerenje prema zaposlenim umirovljenicima dominira u stručnim, znanstvenim i tehničkim te trgovačkim i prerađivačkim djelatnostima. Najmanje ih ima zaposlenih u poslovima povezanim s vojskom. Žene umirovljenice najzastupljenije su u uredu i trgovini, a njihovi muški vršnjaci orijentirali su se prema stručnim i znanstvenim djelatnostima.

Rad na crno

Mnoštvo je razloga razlike između svjetskih i domaćih brojki o udjelu zaposlenih umirovljenika na tržištu rada. Za početak, zakonski

regulirana mogućnost zapošljavanja umirovljenika u nas je još uvijek relativno nova. Nepovjerenje vlada s obje strane – poslodavca i radnika. Naše je društvo i dalje pomalo obojeno predrasudama o starijim osobama kao bolesnima i beskorisnima. Da stvar bude bolja, povjerovali su to i mnogi stariji koji više ne žele raditi. Imaju na to, naravno, apsolutno pravo, ali mnogima bi dobro došlo malo tržišnog razgibavanja škljocavih koljena. Ne samo ekonomski.

Sve to koristi onaj duboki tamni bazen u koji su upali svi umirovljenici zaposleni na crno. O tome ne postoje službene statistike, ali znamo da bismo se brzo približili svjetskim postocima kada bi među zaposlene umirovljenike ubrojili sve one tete/bake čuvalice, njegovateljice, turističke djelatnike, trgovce, spremačice, kućne majstore... Taj je bazen uistinu dubok i taman jer mnogi umirovljeni profesori, pravnici ili trgovci rade poslove na koje prije dvadesetak godina nisu ni pomišljali, a tada im mašte sigurno nije nedostajalo. I tretman na njihovom crnom radnom mjestu često im je slično nezamisliv. No, bez obzira koliko duboko zaronili, sretni(ji) su. U suprotnom, mnogi od njih bili bi osuđeni na pučke kuhinje i prebiranje po kontejnerima. Hrvatska vlast mogla bi sve veći nedostatak radnika barem dijelom pokrpati i starijim radnicima, kad bi im se stvorili prilagođeni uvjeti, a prije svega i omogućilo izbor rada i na puno radno vrijeme, jer takav profil radnika više traži tržište. Također, državne službe, poput Zavoda za zapošljavanje, kompletno su isključeno od stvaranja platforme za zapošljavanje umirovljenika i starijih osoba. Žive još uvijek, kao i većina birokrata iz državne uprave, u nekim prošlim vremenima, kad službeno nije postojao rad poslije rada, ni kao pravo ili izbor. A od njih, od službenih politika, zakona i ustroja državne uprave, sve kreće. Zato i jesmo zemlja s najmanjim postotkom zaposlenih umirovljenika.

Barbara Zlatar

POGODNOSTI ZA ČLANOVE SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U 2022. GODINI (1. dio)

1. Thalassoterapia – specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju, Crikvenica, Gajevo šetalište 21, tel. 051/407-666

Grupni i individualni dolasci: 10% popusta; na svaku 21. osobu u grupi odobrava se 1 osoba gratis. Moguće daljnje pogodnosti.

2. „Terme Laktaši“, Hotel „San“, Laktaši, BiH, Karađorđeva 44, tel. +387 51/532-256

Sadržaj programa: puni pansion u Hotelu San**** ili Hostelu Banja Laktaši; liječnički pregled, individualni program za liječenje s termomineralnom vodom, pet medicinskih terapija dnevno po savjetu liječnika / četiri fizikalne terapije + grupna kineziterapija, neograničena upotreba unutrašnjih i vanjskih bazena sa termomineralnom vodom, 2 x stručno predavanje / za grupe preko 30 osoba duže od 5 dana, zabavne večeri s glazbom uživo / za grupe preko 30 osoba 3 x 10-14 dana, 2 x 7-9 dana, 1 x 4-6 dana.

- Cijena programa za 10 - 14 dana, ovisi o veličini grupe i mjesecu dolaska, između 25 i 33 eura po noćenju

- Loyalty program – korištenje zdravstvenih usluga tri ili više puta tijekom najmanje 7 dana uz popust, ovisno o broju dolazaka, a najviše 10%.

3. ZTC „Banja Vrućica“ a.d. – Banja Vrućica, BiH, Nede Neđića 1, tel. +387 53/431-270

Bolnički dan: kardiovaskularni i reumatološki program sadrži: pansion (hotelski smještaj i tri obroka) u hotelu „Posavina“; liječnički pregled specijalista interne medicine i fizijatra; kupanje u termomineralnoj vodi (kada, bazen); tri fizikalne procedure – elektroterapija, kineziterapija, hidroterapija, termoterapija (osim masaže, lasera i akupunkture); svakodnevno korištenje zatvorenog rekreativnog bazena; završni kontrolni pregled i otpusno pismo; prijavu boravka i osiguranje po cijenama za grupne dolaske (grupu čini 40 i više osoba) s uračunatim popustom (ukupno za 10 dana boravka) iznosi: X. mjesec 1.925 kn; XI. mjesec 1.850 kn; XII. mjesec 1.625 kn. Doplata za korištenje jednokrevetne sobe iznosi 60 kn po osobi dnevno. Mogućnost obogaćenog program s glazbom i izletom.

Napomena: Posebni aranžmani su mogući. Plaćanje gotovinom na recepciji, po tečaju na dan plaćanja.

4. Lječilište „Reumal“, Fojnica, BiH, Banjska 1, tel. +387 61/154-583

Sadržaj programa: liječnički pregled, kontrolni liječnički i pregled po potrebi, četiri terapije po preporuci liječnika (osim manualne masaže i individualnih vježbi), neograničeno korištenje bazena, uz prethodnu suglasnost liječnika, vođenje medicinske dokumentacije (karton i otpusno pismo) i pansion (smještaj u dvokrevetnim ili trokrevetnim sobama, tri obroka dnevno).

Popust od 30% za članove Sindikata umirovljenika Hrvatske u odnosu na redovne cijene, na 50 osoba – 2 kreveta gratis.

5. Toplice Sveti Martin d.o.o., Sveti Martin na Muri, Izvorska 3, tel. 040/371-111, 040/371-113

- Hotel Terme Sveti Martin – 15% popusta na redovne cijene

- Apartmani Regina – 10% popusta na redovne cijene;

- Ulaznice za bazenski kompleks The Temple of Life (termalno kupalište) i Aquapark MartiLandia (vanjski bazeni) - 20% popusta na individualnu kupnju (popust vrijedi samo za dolazak unutar tjedna: pon. /čet.).

- Popust na količinu: 10 ili više ulaznica 10% popust; 50 ili više ulaznica 15% popust.

- Popusti vrijede samo na redovne cijene.

6. Terme Tuhelj, Ljudevita Gaja 4, Tuheljske Toplice, tel. 049/203-000

Za članove (i obitelji) sindikata udruženih u SSSH (SUH) osigurani su posebni uvjeti za korištenje usluga Terme Tuhelj. Za dnevno korištenje usluga bazena Vodeni planet i Svijeta sauni te Spa centra pogodnost i do 20% za cijelu godinu.

Za ostvarivanje popusta potrebno je predložiti člansku iskaznicu sindikata i važeći identifikacijski dokument.

7. Lječilište Veli Lošinj, Podjavori 27, Veli Lošinj, tel. 051/236-111

- 10% popusta na usluge smještaja i prehrane te na medicinske i ostale usluge u Centru zdravlja Magnolija.

8. Toplice Lipik – Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju, Marije Terezije 13, Lipik, tel. 034/440-733 za pojedince, tel. 034/440-717 za grupe

- popust od 15% posto na cijenu smještaja za boravak najmanje 10 dana

- popust od 20% posto na cijenu smještaja za boravak najmanje 15 dana

- za grupe korisnika odobrava se 1 mjesto gratis na svakih 20 korisnika.

9. Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Stubičke toplice, Park Matije Gupca 1, Stubičke toplice, tel. 049/201-000

- 15% popusta na važeće cijene iz cjenika Bolnice za grupe od 10 i više ljudi

- 10% popusta na važeće cijene iz cjenika Bolnice za pojedinačne posjete.

10. Specijalna bolnica za medicinsku rehabilitaciju Varaždinske Toplice, Trg Slobode, Varaždinske toplice, tel. 042/630-000

- boravak do 7 dana 252 kn dnevno po osobi u dvokrevetnoj sobi

- boravak od 7 do 17 dana 238 kn dnevno po osobi u dvokrevetnoj sobi

- boravak dulji od 18 dana 224 kn dnevno po osobi u dvokrevetnoj sobi

- doplata za jednokrevetnu sobu 80 kn/dan

- mogućnost korištenja fizikalne terapije po uputnici obiteljskog liječnika

- kupanje, ručak i glazba: radnim danom 70 kn, vikendom 75 kn po osobi

11. Top-terme“ d.o.o., Topusko, Trg Josipa Jelačića 16, tel. 044/886-006

- individualni gosti - 5% popusta na redovne cijene smještaja za boravak duži od 14 dana

- organizirane grupe - za 10 ili više dana cijena punog pansiona 223 kn po osobi u dvokrevetnoj sobi, uz mogućnost korištenja fizikalne terapije s uputnicom.

12. Istarske Toplice, Sv. Stjepan 60, Livade, tel. 052/603-410

- 10% popusta na redovnu cijenu smještaja u objektima Mirna i Sv. Stjepan na bazi polu i punog pansiona za boravke od 1 do 3 noći

- 20% popusta na redovnu cijenu smještaja u objektima

pogodnosti za članove

Mirna i Sv. Stjepan na bazi polu i punog pansiona za boravke od 4 do 10 noći

- 30% popusta na redovnu cijenu smještaja u objektima Mirna i Sv. Stjepan na bazi polu i punog pansiona za boravke 11 noći i više

- za sve goste besplatno kupanje u termalnom bazenu te u bazenu u wellness centru

- 10% popusta na usluge fizikalne terapije (osim masaža)
- 50 % popusta na SPA ulaznicu (svijet saune, fitness i relax soba)

- 10 % popusta na usluge tretmana ljepote
- mogućnost korištenja uputnica HZZO i Croatia zdravstvenog osiguranja za fizikalnu terapiju. Korisnik mora predočiti sindikalnu iskaznicu ili potvrdu o članstvu sindikata udruženog u SSSH.

13. Bizovačke Toplice, Sunčana ul. 39, tel. 031/685-110

- 20% popusta na redovne cijene pojedinačnih cjelodnevnih ulaznica za člana sindikata, bračnog druga ili dijete u pratnji.

14. Croatia Poliklinika, M. Marulića 1, Pula, tel. 072/000-999

- sistematski pregled za žene – 990 kn
- sistematski pregled za muškarce – 760 kn
- 10% popusta na ostale usluge.

15. Poliklinika Medikol, tel. 0800/7878; www.medikol.hr

Članovi sindikata udruženih u SSSH ostvaruju pravo na pogodnosti u podružnicama Poliklinike Medikol na adresama: Zagreb, Voćarska 106, 01/4594-772, medikol@medikol.hr; Zagreb, Dragutina Manda I 7, 01/6397-333, fizikalna@medikol.hr; Čakovec, Prešernova 13, 040/638-500, medikolinfo.ck@medikol.hr

Rijeka, Krešimirova 42, 051/688-030, pet-cr.ri@medikol.hr

Osijek, J. J. Strossmayera 141, 031/638-444,

pet-ct.os@medikol.hr

Split, Šoltanska 1, 021/685-999, pet-ct.st@medikol.hr

Na svim lokacijama moguće je obaviti brojne pretrage i preglede, paket štitnjače 360 kn (480 kn); gastroenterološki paket 600 kn (830kn)...

Na svim lokacijama, ostvaruje se popust od 20% na:

a) Radiološku dijagnostiku: UZV, CD, CDFI, RTG i MSCT

b) Specijalističke preglede: internist, kardiolog, pulmolog, ginekolog, neurolog, dermatolog, fizijatar, reumatolog, urolog i oftalmolog

Na svim lokacijama ostvaruje se popust od 15% na redovnu laboratorijsku dijagnostiku: hematologija, elementi u tragovima, elektroliti, tumorski biljezi/markeri, štitnjača.

U Zagrebu, Čakovcu i Osijeku, ostvaruje se pravo na pakete s popustima: preventivni **sistematski pregled** 550 kn (950 kn); laboratorijski standard (SE, KKS, kreatinin, bilirubin, GUK, AST, ALT, GGT, kolesterol, HDL, LDL, trigliceridi, kompletan urin; UZV abdomena; EKG s očitanjem, pregled interniste sa završnim mišljenjem.

U Zagrebu i Čakovcu ostvaruje se pravo na pakete s popustima: **ginekološka obrada** 700 kn (950 kn): specijalistički pregled, PAPA test, ginekološki UZV i UZV dojki.

U Medikolu se može obaviti i kompletna urološka obrada, brojni povoljni paketi i pregledi te fizikalna terapija, s cijenama na upit.

16. Poliklinika Nikša Drinković, kardiologija, interna medicina i ginekologija, Zagreb, Boškovićeva 15/1, tel. 01/4873-434

- na cijene usluga do 1.000 kn -10% popusta
- na cijene usluga iznad 1.000 kn -15% popusta.

17. Laboratorij Salzer, Zvonimira 26/1, Zagreb tel. 01/6419-800; Trg kralja Petra Krešimira IV 7, Velika Gorica

Članovi SSSH (SUH) ostvaruju popust od 20% na većinu pretraga (KKS, biokemijske pretrage, određivanje većine tumorskih markere i hormona), te 10% na određeni dio specifičnih pretraga (vitamin B6, vitamin C, i sl.). Za ostvarivanje popusta dovoljno je pokazati člansku iskaznicu.

18. Poliklinika Bilić Vision, Ksaverska cesta 10, Zagreb, tel. 01/4678-444

- kompletan oftalmološki sistematski pregled – 400 kn
- oftalmološke operacije – 5% popusta
- Alfa Vision Optika: od 5 do 15 % popusta na dioptrijske okvire, sunčane naočale i leće.

19. SimBex d.o.o., Zagreb, Andrije Hebranga 10, tel. 01/4555-613, Trnjanska 59a, tel. 01/6314-449, 01/6314-443, Osijek, Hrvatske Republike 19f, tel. 031/203-205

- besplatna predavanja i besplatna mjerenja po dogovorenom rasporedu

- 10% popusta na kompletan prodajni asortiman proizvoda i usluga iznajmljivanja bolesničkih kreveta, pomagala za kretanje i antidekubitalnih madraca.

20. Dentalni implantološko-protetski centar Hurčak, Zagreb, Jarušičica 1a, tel. 01/5578-012, mob. 091/5153-709

- 50% popusta na CT gornje i donje čeljusti
- 20% popusta na zubne implantate i krunice
- 10% popusta na sve ostale usluge
- besplatan stomatološki pregled.

21. Optika Ghetaldus – sve lokacije

- 20% popusta na sve usluge i proizvode

22. Optika Kraljević, Gajeva 19, Zagreb, tel. 01/4825-071

Članovi SUH/SSSH ostvaruju pravo na:

- besplatnu provjeru vida, uz najavu
- 20% pri jednokratnoj kupovini dioptrijskih naočala, sunčanih naočala i kontaktnih leća (za sve oblike plaćanja)
- besplatan servis, usluge popravaka i individualne prilagodbe naočala.

23. Optički studio Monokl, Maksimirska 115, Zagreb, Velika Gorica i Dugo Selo, tel. 01/2302-060

- 25% popusta na kupovinu dioptrijskih naočala
- 30% popusta na kupovinu sunčanih naočala

U sklopu očnih ordinacija Poliklinike za oftalmologiju, moguće je obaviti specijalistički oftalmološki pregled po cijeni od 300 kn, od kojih se 150 kn popusta odobrava prilikom izrade naočala.

NAPOMENA: Članovi i članice SUH-a na prodajnim mjestima i u uslužnim radionicama gore navedenih poslovnih partnera obvezni su predočiti uredno ovjerenu člansku iskaznicu SUH-a (kao dokaz članstva i podmirene članarine za tekuću godinu), te osobnu iskaznicu, ukoliko to traži poslovni partner. Ako je pogodnost ostvarena u dogovoru sa Savezom samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH), čiji je SUH član, to je potrebno naglasiti prilikom ostvarivanja povlastice. Također, želite li više detalja o uvjetima ponude ili se želite javiti o nekom problemu u realizaciji povlastice, nazovite SUH na broj 01/4655-146. Za detaljni pregled ugovora SUH-a s poslovnim partnerima posjetite web stranicu www.suh.hr

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U LIPNJU 2022.

IZVJEŠĆE O POSLOVANJU HRVATSKOG ZAVODA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE ZA 2021. GODINU (4. dio)

(Nastavak iz prošlog broja)

U bolničkoj zdravstvenoj zaštiti usluge liječenja akutnih bolesti plaćaju se prema dijagnostičko-terapijskim skupinama (DTS), odnosno danima bolničkog liječenja (DBL) za kronične bolesti. Usporedimo li broj dana bolničkog liječenja za akutne bolesti s brojem slučajeva može se zaključiti da je prosječno trajanje bolničkog liječenja za akutne bolesti zadržano na istoj razini kao i prethodne godine i iznosi 6,7 dana jer su i dani i slučajevi bolničkog liječenja povećani za gotovo isti postotak. Prosječnotrajanje liječenja za kronične bolesti u danima ima blagi trend smanjenja, zbog toga što je broj slučajeva u blagom povećanju, a broj dana u smanjenju te u promatranoj godini iznosi 21,25 dana (21,58 dana u 2020. godini) po slučaju.

U 2021. godini zaključeni su ugovori sa 63 bolničke zdravstvene ustanove. Sukladno Mreži javne zdravstvene službe ugovoreno je 12.767 postelja za liječenje akutnih bolesti kao i prethodne godine, dok je za produženo liječenje ugovoreno 1.305 ili 15 postelja manje (1.320 u 2020. godine).

Za liječenje kroničnih bolesti ugovoreno je 23 postelja više i sada iznosi 6.419 postelja.

Primarna zdravstvena zaštita

Troškovi primarne zdravstvene zaštite izvršeni su u iznosu od 4.484.468.501 kunu što je 5,38% više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine

ili 17,07% ukupnih rashoda zdravstvene zaštite u obveznom zdravstvenom osiguranju. Strukturu ovih troškova čine troškovi ugovornih liječnika primarne zdravstvene zaštite u iznosu od 3.328.476.368 kuna, troškovi hitne medicinske pomoći i sanitetskog prijevoza u iznosu od 942.470.464 kune te zdravstvene njege u kući u iznosu od 175.320.653 kune. Troškovi posebnog dodatka na plaće zdravstvenim radnicima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti za vrijeme trajanja posebnih okolnosti iskazani su u visini od 38.201.016 kuna.

Primarna zdravstvena zaštita ugovara se za ukupno 15 djelatnosti. Za svaku djelatnost utvrđuje se godišnja vrijednost standardnog tima prema propisanim standardima vezanim uz kadrovsku strukturu tima, tehničke i prostorne standarde te ostale standarde utvrđene za obavljanje zdravstvene djelatnosti. U četiri osnovne djelatnosti PZZ - opća obiteljska medicina, zdravstvena zaštita predškolske djece, zdravstvena zaštita žena i dentalna zdravstvena zaštita (polivalentna), utvrđuje se hladni pogon i glavarina kao temeljni (fiksni) prihod ordinacije te dodatni prihod prema mogućem izvršenju dijagnostičko-terapijskih postupaka (DTP), uz vrednovanje ispunjenih kriterija učinkovitosti i kvalitete te ugovorenih dodatnih mogućnosti.

Tako je u 2021. godini ugovoreno 2.336 timova opće/obiteljske medicine (2.325 u 2020.), 283 tima zdravstvene zaštite predškolske djece, 278 timova zdravstvene zaštite žena, 2.071 tim dentalne zdravstvene zaštite (polivalentne), 157 timova u djelatnosti preventivno-odgojnih mjera za zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata, 139 timova laboratorijske dijagnostike na PZZ razini, 870

IZ SADRŽAJA:

- Primarna zdravstvena zaštita
- 2.336 timova obiteljske medicine

• Lijekovi na recepte

• Posebno skupi lijekovi

sestara patronažne zdravstvene zaštite i 103 tima higijensko-epidemiološke zdravstvene zaštite. Za zdravstvenu zaštitu mentalnog zdravlja, prevencije i izvanbolničkog liječenja ovisnosti ugovoreno je 45 timova a za djelatnost javnog zdravstva 37 timova. Djelatnost hitne medicine ugovorena je s 21 županijskim zavodom za hitnu medicinu, a ugovara se u skladu s Mrežom hitne medicine. Ugovoreno je 692 tima T1 i 205 timova T2 kao i 27 timova pripravnosti. Za pružanje zdravstvene njege u kući sklopljeni su ugovori s ugovornim partnerima za 1.280 medicinskih sestara (1.252 u 2020.), dok je u djelatnosti palijativne skrbi ugovoreno 43 koordinatora za palijativnu skrb i 34 mobilna palijativna tima. U djelatnosti medicine rada ugovoreno je 149 timova (160 u 2020. godini).

Prema raspoloživim podacima upisanih od strane ugovornih partnera preko aplikacije CEZIH, nakon velikog pada broja posjeta pacijenata u 2020. godini (zbog strogih epidemioloških mjera i u jednom kratkom razdoblju primanja samo hitnih slučajeva), broj posjeta u primarnoj zdravstvenoj zaštiti bilježi rast po svim vrstama zdravstvene usluge. Tako je u ordinacijama primarne zdravstvene zaštite tijekom 2021. godine evidentirano 57.264.328 posjeta, što je povećanje od 12,35%. Najveći broj posjeta je u općoj/obiteljskoj medicini i to 47.222.886 što je povećanje od 11,40% u odnosu na prethodnu godinu. Isti trend povećanja je i u dentalnoj zdravstvenoj zaštiti, zdravstvenoj zaštiti žena, zdravstvenoj zaštiti predškolske djece i preventivno odgojnih mjera za zdravstvenu zaštitu školske djece i studenata, ali sa znatno manjim brojem udjela u ukupnom broju posjeta u primarnoj zdravstvenoj zaštiti.

U 2021. godini izdano je 66.606.333 recepta ili 1,74% više te je ovjereno 1.210.201 potvrda za ortopedsku i druga pomagala ili 1,88% više. Prema broju isplaćenih putnih naloga za putne troškove vezano uz korištenje zdravstvene zaštite, s obzirom na veliki pad od 30% u prethodnoj godini i rast od 2,34% ili 554.945 isplaćenih putnih naloga u 2021. godini, vidimo da osigurane osobe još uvijek ne putuju na preglede u druge zdravstvene ustanove kao što su to činili u 2019. godini kada je bilo 788.893 isplaćenih putnih naloga. Broj isplaćenih pomoći za novorođeno dijete iznosi 36.216 isplata ili 1,75% više nego u 2020. godini.

Lijekovi na recepte

Za lijekove na recepte utrošeno je 4.319.163.024 kune ili 4,56% više nego u istom razdoblju prethodne godine kada su lijekovi na recepte iznosili 4.130.795.015 kuna. Naime, ovaj trošak predstavlja iznos zaprimljenih računa u 2021. godini, međutim, zbog nedostatnih prihoda tijekom godine, plaćanje lijekova na recepte bilo je usporeno te je uz pomoć dodatnih sredstava iz proračuna plaćanje obveza za lijekove do kraja godine svedeno u prihvatljive okvire imajući na umu da su početkom godine prvo podmirene obveze iz prethodne godine u iznosu od 400 mil. kuna.

Tijekom 2021. godine na osnovi mišljenja Povjerenstva za lijekove HZZO-a, Upravno vijeće HZZO-a donijelo je osam odluka vezanih uz stavljanje lijekova na osnovnu i dopunsku listu lijekova HZZO-a. Na obje liste lijekova uvrštena su ukupno 292 nova pakiranja, od čega 261 na osnovnu i 31 na dopunsku

listu lijekova, pri čemu su 176 pakiranja generičke paralele, odnosno dodatni oblici već postojećih lijekova na listi, a 34 lijeka u 53 pakiranja su novi lijekovi s novom djelatnom tvari.

Sukladno Pravilniku o mjerilima za stavljanje lijekova na listu lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje kao i načinu utvrđivanja cijena lijekova koje će plaćati Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje te načinu izvještavanja o njima („Narodne novine“, broj 33/19. - u daljnjem tekstu: Pravilnik), HZZO provodi postupke stavljanja lijekova na liste lijekova i utvrđuje iznos koji će HZZO za lijekove plaćati iz sredstava obveznoga zdravstvenog osiguranja. Tijekom godine provedeni su redovni postupci usklađivanja cijena lijekova koji su već na listama lijekova:

- provedeno je usklađivanje cijena svih lijekova s lista lijekova HZZO-a s cijenama lijekova izračunatih u postupku godišnjeg izračuna cijena lijekova kojeg je proveo HALMED. Snižene su cijene originalnih pakiranja lijekova, najvećim dijelom za lijekove koji nemaju svoje generičke zamjene

- kontinuirano se provodi usklađivanje cijena lijekova namijenjenih za primjenu u bolničkim zdravstvenim ustanovama;

- provedeno je usklađivanje cijena lijekova koji se propisuju na recept HZZO-a kroz referentne terapijske skupine i podskupine (primjena liste lijekova od 24.12.2021. godine).

Navedenim postupcima usklađivanja procijenjeno je da će se postići ušteda na troškovima za lijekove koji se propisuju na recept.

Posebno skupi lijekovi

Za posebno skupe lijekove utrošeno je 2.499.785.892 kune, što je 12,64% više od istih izdataka u 2020. godini kada su iznosili 2.219.344.031 kunu.

Navedeni je porast troškova, odnosno plaćanja HZZO-a za posebno skupe lijekove očekivan, s obzirom da se na Popisu posebno skupih lijekova nalaze inovativni i skupi lijekovi, od kojih treba istaknuti iznimno skupu imunoterapiju i gensku terapiju koja je stavljena na liste lijekova nedavno te da se svake godine proširuje popis s dodatnim novim lijekovima i povećava se opseg indikacija u kojima se lijekovi s tog popisa primjenjuju i financiraju s posebne pozicije namijenjene za skupe lijekove, a sve s ciljem kako bi se uz primjenu novih pametnih lijekova ostvarili bolji ishodi u liječenju bolesti (dulje preživljavanje i produženo vrijeme do progresije bolesti, manje nuspojave, bolja kvaliteta života i td.). Međutim, uz primjenu novih lijekova i u novim indikacijama, zbog produljenja vremena primjene samih lijekova, zbog više linija liječenja jedne bolesti te sve većeg broja bolesnika koji se duže liječe od neke bolesti, porast troškova na poziciji lijekova je neizbježan. Dodatno treba napomenuti da se, zbog kasnog otkrivanja bolesti, bolesnicima vrlo često terapija skupim lijekovima započinje u podmakloj fazi maligne bolesti, na što HZZO ne može direktno utjecati, a što sve dodatno vodi prema većim troškovima za lijekove koji se primjenjuju kod takvih bolesnika.

Za sve lijekove koji se nalaze na popisu posebno skupih lijekova, HZZO ima sklopljene financijske ugovore s nositeljima odobrenja za stav-

ljanje lijeka u promet (u daljnjem tekstu: nositelji odobrenja) o načinu financiranja troškova lijekova. Kroz različite modele financijskih ugovora, HZZO nastoji troškove na poziciji za posebno skupe lijekove smanjiti, a što se ostvaruje kroz ugovorne obveze koje HZZO ugovori s nositeljima odobrenja i to na način da se ili isporučuju lijekovi prema bolničkim zdravstvenim ustanovama bez da taj trošak tereti HZZO, odnosno bolničke zdravstvene ustanove ili se financijski HZZO-u uplatama u novčanom iznosu nadoknađuje nastali trošak za posebno skupe lijekove.

Tako su, sukladno ugovornim obvezama, nositelji odobrenja u 2021. godini HZZO-u izvršili povrat u ukupnom iznosu od 406,6 milijuna kuna direktnom uplatom novčanih sredstava na račun HZZO-a. Osim povrata u novcu, HZZO je za dio lijekova s popisa posebno skupih lijekova imao ugovorenu obvezu tzv. povrata u lijeku, a kojeg nositelji odobrenja, preko ovlaštenih veleprodajnika, imaju obvezu isporučiti ugovornim bolničkim zdravstvenim ustanovama. Tako su nositelji odobrenja isporučili do kraja 2021. godine lijekova u vrijednosti 29,6 milijuna kuna, čime je HZZO ostvario dodatnu uštedu na poziciji za posebno skupe lijekove.

Dodatno treba napomenuti da je HZZO ostvario i prihod od nositelja odobrenja za lijekove u iznosu od 162 milijuna kuna, a koji se odnosi na uplate koje su nositelji odobrenja izvršili HZZO-u na temelju izvršenja ugovornih obveza utvrđenih u financijskim ugovorima za lijekove koji jesu na listi lijekova HZZO-a, ali nisu na popisu posebno skupih lijekova te na osnovi naknade za stavljanje lijekova na listu lijekova.

Tijekom 2021. godine na popis posebno skupih lijekova stavljeno je 13 novih lijekova u 17 pakiranja, a dodane su i nove indikacije u kojima se lijekovi mogu primjenjivati na teret sredstava izdvojenih za posebno skupe lijekove, čime je osiguranim osobama HZZO-a dostupniji veći broj lijekova koji se za potrebe liječenja u cijelosti primjenjuju na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja.

Ortopedski uređaji i pomagala

Za ortopedska i druga pomagala utrošeno je 900.797.459 kuna, što predstavlja porast od 5,53% u odnosu na prethodnu godinu s udjelom u strukturi ukupne zdravstvene zaštite od 2,90%, od čega

je za inzulinske pumpe utrošeno 1.722.478 kuna (1.273.123 kune u 2020. godini).

Postupak stavljanja pomagala na liste pomagala HZZO-a, kao i mjerila za određivanje cijena pomagala koja se predlažu za stavljanje ili su već stavljena na osnovnu i dodatnu listu pomagala, utvrđeni su Pravilnikom o postupku stavljanja ortopedskih i drugih pomagala na osnovnu i dodatnu listu ortopedskih i drugih pomagala i određivanja cijena ortopedskih i drugih pomagala („Narodne novine“, broj 69/19. i 81/20.) i Pravilnikom o mjerilima za stavljanje medicinskih proizvoda na osnovnu i dodatnu listu medicinskih proizvoda Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te mjerilima za određivanje cijena medicinskih proizvoda („Narodne novine“, broj 5/19.; u daljnjem tekstu: Pravilnik).

Tijekom 2021. godine na osnovi mišljenja Povjerenstva za opća medicinsko - tehnička pomagala i Povjerenstva za ortopedska pomagala HZZO-a, Upravno vijeće HZZO-a donijelo je odluku o stavljanju na osnovnu listu ortopedskih i drugih pomagala šest potpuno novih pomagala, a na dodatnu listu su stavljena dva potpuno nova pomagala.

Na liste pomagala stavljeno je 87 različitih istovrsnih pomagala, 16 pomagala nove generacije te je provedeno 13 izmjena i dopuna standarda i indikacija/smjernica pomagala na listama pomagala HZZO-a. Navedenim postupcima omogućena je veća dostupnost i mogućnost izbora velikog broja suvremenih pomagala od strane osiguranih osoba kao i praćenje modernih tehnologija i stručnih preporuka koje vode poboljšanju zdravstvenog stanja osigurane osobe te pridonose efikasnijoj terapiji. Krajem 2021. godine sukladno Pravilniku proveden je i postupak usklađivanja cijena pomagala.

Bilježi se trend porasta potrošnje financijskih sredstava za ortopedska i druga pomagala s tendencijom daljeg rasta. Razlog tome prvenstveno leži u porastu volumena potrošnje iz epidemioloških razloga (porast broja osiguranih osoba starije životne dobi, trend starenja populacije) i veće incidencije obolijevanja od kroničnih i drugih nezaraznih bolesti, a koje posljedično zahtijevaju trajnu opskrbu ortopedskim i drugim pomagalima na teret sredstava HZZO-a), kao i zbog permanentnog ulaganja HZZO-a u dostupnost novih pomagala, suvremenih tehnologija osiguranim osobama HZZO-a.

Tijekom 2021. godine ovjereno je 1.210.201 potvrda za ortopedska i druga pomagala ili 1,88% više od 2020. godine kada je ovjereno 1.187.830 potvrda. (Nastavak u idućem broju)

- Ortopedski uređaji i pomagala
- Veća mogućnost izbora

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979

za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

HZMO prenio prava vlasništva na Domu za starije i nemoćne osobe Split na Splitsko-dalmatinsku županiju

Ravnatelj Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje Ivan Serdar i župan Splitsko-dalmatinske županije Blaženko Boban potpisali su 1. lipnja 2022., u nazočnosti ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marina Piletića, ugovor o prijenosu prava vlasništva na Domu za starije i nemoćne osobe Split, objekt Zenta na Splitsko-dalmatinsku županiju. Riječ je o nekretnini ukupne vrijednosti 182.750.000,00 kn, a prijenos vlasništva izvršen je bez naknade.

Ministar rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Marin Piletić istaknuo je da se ovim prijenosom prava vlasništva rješava dugogodišnji problem te najavio prijenos prava vlasništva na domu za starije i nemoćne osobe i na drugom objektu u Splitu. Ravnatelj HZMO-a Ivan Serdar istaknuo je da je HZMO do sada potpisao 10 ugovora o prijenosu prava vlasništva na domovima za starije i nemoćne na županije te najavio potpisivanje još tri ugovora s preostalim županijama koje su iskazale interes za prijenos vlasništva do kraja godine. Župan Splitsko-dalmatinske županije Blaženko Boban zahvalio je na suradnji te istaknuo kako potpisivanje ugovora i prijenos prava vlasništva otvaraju ovoj ustanovi mogućnost apliciranja na fondove Europske unije.

HZMO svečano obilježio 100 godina postojanja

U povodu 100. obljetnice mirovinskog osiguranja u Hrvatskoj i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje 13. svibnja 2022. održana je prigodna svečanost u zagrebačkom Hotelu Esplanade kojoj su nazočili ministar rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike g. Marin Piletić, ravnatelj Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje g. Ivan Serdar i drugi visoki uzvanici.

U sklopu svečanosti predstavljena je monografija Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje – 100 godina s vama koja donosi pregled mirovinskog sustava i poslovanja HZMO-a od njegova osnutka do danas, a održan je i panel Razvoj i budućnost mirovinskog sustava u Hrvatskoj na kojem su sudjelovali državni tajnik Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike Dragan Jelić, zamjenik ravnatelja Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje Ivo Bulaja, predsjednica Matice umirovljenika Hrvatske Višnja Fortuna, dr. sc. Danijel Nestić s Ekonomskog instituta Zagreb te Mislav Rubić iz Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade. U povodu ove važne obljetnice za cijeli sustav socijalne sigurnosti R Hrvatske predstavljena je i izložba fotografija 100 godina HZMO-a.

Na kraju svečanosti, za izniman doprinos razvoju sustava mirovinskog osiguranja u R Hrvatskoj i razvoju HZMO-a, uručena su priznanja: prof. dr. sc. Vladi Puljizu, dr. sc. Predragu Bejakoviću, dr. sc. Mihovilu Rismondu, Ljiljani Marušić, dr. sc. Anti Škemneru, Blaženki Šimetić, Adeli Koler-Hohnjec, Stjepanu Brčiću, prof. dr. sc. Željku Potočnjaku, izv. prof. dr. sc. Ivani Vukorepi, dr. sc. Danijelu Nestiću, mr. Višnji Fortuni, Jasni A. Petrović, Silvanu Hrelji i Veselku Gabričeviću.

KORISNICI MIROVINA - isplata u svibnju 2022.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	493 482	2.911,73 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	44 560	3.836,28 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	78 660	2.571,16 kn
Prijevremena starosna mirovina	206 906	2.812,66 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	370	3.108,52 kn
Invalidska mirovina	100 266	2.192,71 kn
Obiteljska mirovina	213 255	2.185,00 kn
UKUPNO - ZOMO	1 137 499	2.706,81 kn

Korisnici koji su u 2022. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	6 601	2.654,75 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	2 035	3.508,98 kn
Prijevremena starosna mirovina	1 940	2.852,61 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	6	3.423,35 kn
Invalidska mirovina	657	2.034,85 kn
Obiteljska mirovina	4 152	2.300,56 kn
UKUPNO	15 391	2.670,92 kn

Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	107 444	4.163,31 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	213 574	3.780,07 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	276 514	1.833,72 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 743	7.655,02 kn

Ukupan broj osiguranika	1 599 510
Ukupan broj korisnika mirovine	1 231 064
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,30
Prosječna neto plaća u Republici Hrvatskoj za ožujak 2022.	7.607,00 kn
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2022. godini	2.855,73 kn
Korisnici mirovina - muškarci (46,06%)	567 071
Korisnici mirovina - žene (53,94%)	663 993
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	72 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2022. godini - ZOMO	34 godine
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2022. godini - ZOMO	63 godine
Procjena potrebnih sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja	3.863.000.000 kn

I samoubojstvo je ubojstvo

Kada se govori o samoubojstvima na tlu Hrvatske, iznimno je teško doći do aktualnih podataka. Hrvatski zavod za javno zdravstvo i MUP još uvijek nisu objavili crnu statistiku za 2021. godinu, ali čak i prema predpandemijskim rezultatima, u odnosu na ostale zemlje Europske unije, Hrvatska bilježi višu stopu samoubojstva. Naročito su ugroženi muškarci, a najčešći način izvršenja samoubojstva u oba slučaja je vješanje. U posebnom su riziku Hrvati stariji od 60 godina jer, podaci Svjetske zdravstvene organizacije za 2019. godinu upućuju da je upravo među njima najviše samoubojstava u Europi.

Prema podacima HZJZ-a od 1990. do 2017. godine broj samoubojstava starijih od 65 više je nego duplo veći od svih ostalih dobnih skupina. No, konkretne brojke gotovo je nemoguće pronaći. Čitavoj priči kao da se pokušava umanjiti značaj jer kako drugačije tumačiti činjenicu da i dalje ne postoji Nacionalna strategija za borbu protiv suicida. Ipak, postoje podaci iz tablica MUP-a da je od 2011. do 2020. zabilježen kontinuirati rast suicida u dobnj skupini iznad 65 godina, a to je vidljivo i iz brojaka da je porast pokušaja i izvršenih suicida sa 2019. (353) na 2020. (380.) porastao za čak 7,6 posto.

Umirovljenici su bezvrijedni?

„Ništa bitno nije napravljeno u prevenciji za bilo koju dobnu skupinu pa tako ni

Tin Pongrac,
predsjednik udruge Životna linija

Obratite se za pomoć!

Udruga Linija života
pomoc@pomoc.hr
KBC Zagreb, Centar za krizna stanja
01 2376470 (0-24)

onih najstarijih koji su u Hrvatskoj posebno zanemareni. Mirovinski sustav je apsolutna socijalna nepravda. Umirovljenici su na prosjačkom štapu, a to je uz sve ostale probleme ogroman psihički udarac na samopouzdanje. Poruka umirovljenicima je da ono što su čitav život radili ne vrijedi ništa, a to dovodi do urušavanja samopouzdanja. Manjak samopouzdanja, nadalje, vodi u depresiju, a upravo je ona jedan od najvećih okidača suicida“, kaže Tin Pongrac, predsjednik udruge Životna linija i predsjednik Hrvatskog saveza za mentalno zdravlje.

Svjesni su i ostalih važnih razloga povećanog suicida starijih, poput nasilja u obitelji ili bolesti te podsjeća da su generacije iznad šezdeset godina bile i aktivni sudionici Domovinskog rata, civili s raznim traumama izbjeglištva ili izgubljenih imovina, a tu je dijagnosticirani PTSP češći nego kod drugih dobnih skupina.

Dakle, osnovna su pitanja zašto još uvijek ne postoji strategija prevencije na državnoj razini, zašto nam podaci za 2021. godinu još uvijek nisu dostupni i zašto se o ovoj problematici, posebno vezanoj za stariju populaciju, gotovo uopće ne govori.

Lanac solidarnosti

Iako bez dostupnih aktualnih statističkih podataka, baš poput drugih stručnjaka, Pongrac tvrdi da je pandemija dovela do povećanja samoubojstava, posebno kod starije populacije. „Izolacija od obitelji, kruga poznanika, boravak u zatvorenom prostoru, nedostatak kretanja te atmosfera stalnog opreza i straha, dovele su do toga da telefon udruge neprestano zvoni.

Ljudi zovu radi informacija i konkretne pomoći. Od svog osnutka 2013. godine nikada nismo imali više aktivnih članova u rasponu od 20 do 72 godine. Putem on line platforme organizirali smo i grupe potpore u koje se konačno mogu uključiti i ljudi iz udaljenijih područja Hrvatske. Sve to govori više od same statistike.“

Lijekovi i(li) razgovor

Uz on line podršku, Linija života organizira i mnoštvo radionica. Neke se odnose na osnaživanje mentalnog zdravlja, druge su orijentirane prema tjelesnoj aktivnosti, a korisnicima su ponuđene i one umjetničke. „Radionice funkcioniraju po sistemu lanca solidarnosti. Iako imamo šest psihoerapeuta, mnogi tražitelji pomoći

postanu i pomagači jer svjesni smo da depresija ne bira i da smo svi potencijalno ugroženi. Takav način rada prepoznat je i na svjetskom Forumu o globalnoj sigurnosti gdje je između deset zemalja upravo Linija života proglašena udrugom s najviše aktivnosti u prevenciji suicida.“

Njihove su akcije usmjerene i na povećanje dostupnosti psihoterapije te usku suradnju s bolnicama, jer situacija je u tom segmentu, upozorava Pongrac, alarmantna. „S jedne strane potrošnja antidepresiva je ogromna, a dostupnost psihoterapije poražavajuća. Teško je putem uputnice dobiti psihoterapiju, na nju se nerijetko čeka mjesecima, a frekventnost dolaska je oprilike jednom mjesečno, a ne tjedno kako bi to trebalo biti, želimo li nekoj osobi uistinu pomoći. Čitava je priča dodatno tragična znamo li da se pravovremenom reakcijom depresija danas uspješno liječi.“

Siromaštvo uzima danak

Iako je ukupan broj samoubojstava u Hrvatskoj zadnjih desetak godina u padu, udjel starijih osoba u ukupnim samoubojstvima je do 2017. bio u stalnom porastu. Tako od 2014., kad je udjel iznosio 57,2 posto, taj indeks neprestano raste, i to

2015. na 58,4 posto, 2016. na 58,5 posto te 2017. na rekordnih 58,9 posto (od 635 samoubojstava čak 374 su počinile osobe starije od 55 godina). Sada je u relativnom padu, ali opet s trendom rasta, jer je 2019. udjel bio 38,5 posto, a 2020. 39,9 posto, te je za očekivati da će podaci za 2021. bilježiti daljnji rast.

Najgora je, pak, situacija sa siromašćenjem, jer je 75 posto mirovina palo ispod hrvatske linije siromaštva, tj. niže su od 3.200 kuna, dok je prema Eurostatu 33,8 posto svih starijih od 65 godina u zoni rizika od siromaštva i socijalne isključenosti. I relativna vrijednost mirovine je u opadanju, te je njezin udjel u prosječnoj plaći sve niži. To su, uz bolesti i osamljenost, glavni uzroci pojačane sklonosti starijih ka pokušaju ili izvršenju samoubojstva. Hrvatska o tome šuti.

Barbara Zlatar

TALIJANSKA DELEGACIJA U ZAGREBU Širenje zajedništva

U Zagrebu je 27. svibnja 2022. delegacija Sindikata umirovljenika Italije SPI-CGIL posjetila Središnji ured Sindikata umirovljenika Hrvatske, i to Ellena Di Gregorio i Danilo Toccane iz regije Veneto, te Roberto Treu i Ezio Medeot iz Friuli Venezie Giulie, a iz SUH-a u trosatnom razgovoru su sudjelovali predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović i potpredsjednica za regiju Sjever Vesna Bečić.

Ovo je bio prvi posjet talijanskih kolega nakon pandemije, te su prvo razmijenjena iskustva o posljedicama pandemije, padu broja članova, smanjenim aktivnostima, kao i nemalom broju preminulih kolega i aktivista. U ove dvije talijanske regije u domovima umirovljenika, naglasili su, pobol Covidom je bio vrlo visok, oko 40 posto, a smrtnost jednako visoka. Sada se pokušavaju ojačati aktivnosti u vezi pojačanog preventivnog djelovanja u zdravstvu i kvalitetnije prehrane. Osnovni je problem sve prisutnije siromaštvo starijih osoba, kako u Italiji, tako još više u Hrvatskoj.

U razgovoru je razmatrana i mogućnost ponovnog organiziranja regionalne konferencije umirovljeničkih sindikata, s ciljem definiranja zajedničkih prioriteta i širenja zajedništva. Razmjena iskustva u mirovinskim pitanjima je itekako značajna, a osobito i glede pitanja suradnje sindikata umirovljenih i aktivnih radnika, jer su njihovi interesi zajednički. Najavljeno je skoro održavanje konferencije svih zbratimljenih podružnica Sindikata umirovljenika Hrvatske iz Istre te talijanskog sindikata SPI-CGIL iz regija Veneto i Friuli Venezia Giulia, kako bi se potaknula svrsishodnija bilateralna suradnja. Predviđa se i bratimljenje Povjereništva SUH Zagreba sa SPI-CGIL Verone, što bi svakako ojačalo obje organizacije.

Posebno je razmatrana budućnost FERPA/Europske federacije sindikata umirovljenika i starijih osoba, za koju je ocijenjeno da bi trebala razviti na razini Europske unije snažniji socijalni front, kojim bi se vidljivije borila za prava umirovljenika. Tu je kao kvalitetan primjer naglašena suradnja SUH-a i Matice umirovljenika Hrvatske.

OSIJEK

aktivnosti

Osječani osmi put u Laktašima

Članovi Udruge SUH Osijek prohladnog jutra 9. svibnja 2022. godine u 8 sati krenuli su osmi put u Terme Laktaši na desetodnevne terapije. Nakon puta od tri i pol sata i malo graničnih formalnosti koje su protekle bez problema, stigli su do hotela San i svog odredišta, gdje ih je pred hotelom dočekala direktorica Mirjana Čomić i osoblje hotela koje ih je srdačno pozdravilo.

Osoblje je organizirano iz autobusa iznijelo prtljagu do recepcije, onda s obilježenim imenom i prezimenom vlasnika direktno i u sobe. U sali hotela organiziran je doček dobrodošlice s pićem i kavom. Direktorica je svakog pojedinačno pozdravila i predstavila osoblje koje je zaduženo za brigu o osječkim penzičima tijekom boravka u Laktašima. Predstavljen im je i program boravka koji je uz terapije obogaćen atraktivnim sadržajima. Raspored liječničkih pregleda čekao ih je kod ulaza u medicinski dio kompleksa, a nekima su početne terapije odmah obavljene.

U večernjim satima svira živa glazba pa su Osječani provodili večeri uz ples i pjesmu. Svakodnevne terapije se odvijaju u medicinskom dijelu i na bisernom izvoru, a vježbe razgibavanja u bazenu i kod bazena.

Vrijeme su popunili šetanjem, šopingom, odlaskom na kavu i kolače u restorane u Laktašima. A ako nakon večere nije bilo žive glazbe, neki su se kartali, a drugi bi se okupili i zabavili pričanjem viceva ili uz glazbu koju su organizirali sami članovi, te pjesmu i ples.

Imali su i dva testa uspješnosti terapija i to nakon petog i desetog dana, kad se pokazalo da su bile uspješne, jer su članice i članovi Udruge koji su isprva imali poteškoće u kretanju, vrlo živo plesali.

Članovi su opet iskusili izvanrednu kvalitetu i zalaganje cjelokupnog osoblja, za što su posebno zahvalili direktorici, terapeutima, kuharima, konobarima, osoblju recepcije i svima ostalima. U Terme Laktaši, sudeći po raspoloženju članica i članova, 2023. godine Osječani opet dolaze!

Mato Obradović

LABIN Volontirajte!

Članice SUH Labina odlučile su darovati svoje vrijeme, znanje i vještine pomažući drugima. U In Promo Centar za inkluzivnu podršku i zapošljavanje osoba s intelektualnim i višestrukim teškoćama, stigla je narudžba za izradu 3.000 komada platnenih vrećica u relativno kratkom roku, koju vlastitim snagama ne bi mogli realizirati. No, uz pomoć volonterki labinskog SUH-a, koje su dolazile na ispomoć (peglale, slagale i pakirale torbe, a neke i šivale) narudžba je bila realizirana u dogovorenom roku. Pomažući njima, na najbolji su način iskoristile svoje slobodno vrijeme i jako se dobro osjećale čineći dobro.

Eni Modrušan

Dan za sport i rekreaciju

Sportsko rekreativno natjecanje za članove SUH Donji Miholjac održano je u subotu 21. svibnja 2022.. Natjecanje je provedeno u nekoliko disciplina – pikado, šah, belot, bacanje karike i nošenja jaja u žlici.

Osamdesetak sudionika s veseljem je sudjelovalo u natjecanju, a prva su mjesta osvojili Anica Kovačević (jaje u žlici), Mira Kojić (bacanje karike), Tomislav Žgur (šah), Ruža Tadijan i Štefan Kutnaker (pikado) te Katica Baić i Evica Blažević (belot). Svi zajedno nagradili su se s domaćim grahom u prirodi, a pripreme za nova događanja već su u tijeku.

Zlatko Risek

VRGORAC Ljepote iz susjedstva

Druga SUH-a Vrgorac je 28. svibnja 2022. godine organizirala jednodnevni izlet u Bosnu i Hercegovinu. Prva postaja za 35 umirovljenika bio je drevni grad Blagaj, poznat po ostacima osmanske arhitekture. Obišli su i poznati izvor

vode i vodopade Vrelo Bune, a zatim i Muzej starina Blagajska Sehara, koji ih je oduševio.

Put su nastavili preko Jablanice i Prozora, da bi u Šćitu posjetili franjevački samostan poznat po etnografskoj zbirci. U Grabovici su se zaustavili na ručku

u ECO selu na obali jezera Buško. Na kraju su se preko Tomislavgrada vratili kući, prepuni nezaboravnih utisaka. Sve to je samo generalna proba za trodnevni put u Albaniju koji slijedi u lipnju.

Senka Erceg

PULA Kako se mijenjala Pula

Ogranak SUH-a Bolnice i Istarski domovi iz Pule pripremio je izložbu „Kako se Pula mijenjala od 50-tih do kraja 80-tih godina 20.stoljeća“. Autor većine fotografija je Dušan Čurić, ali zastupljeni su i ostali pulski meštari od kadra.

Izložba je brojnim umirovljenicima probudila uspomene iz mladosti, pa su tako majka i kćer Karčić ispričale: „Sjećamo se mjesta kad smo iz ulice B. Kosa pješačile preko Vidikovca i nosile torbe hrane do Ribarske kolibe. Njihova se sjećanja podudaraju i s izloženim fotografijama kako se Pula počela graditi od sjevera prema jugu, a najviše stambenih zgrada i hotela u tom se periodu izgradilo na Verudi, Vidikovcu i Stoji.

Silvano Jelenić

ZADAR Izložba i ples

U srijedu 18. svibnja 2022. pedesetak članova zadarske podružnice SUH-a okupilo se pred godišnju skupštinu. KUD Sveti Donat, u kojem sudjeluju i naše članice, uveselilo je prisutne starim dalmatinskim plesovima i raskošnim nošnjama.

Podružnica je organizirala i izložbu slika s motivima krša, mora i cvijeća zadarske umjetnice Ivke Nekić. Na fešti nije nedostajalo ni hrane i pića. U dobroj i ugodnoj atmosferi dogovoreno je obnavljanje i aktiviranje starog članstva jer SUH Zadar svojim umirovljenicima ima uistinu mnogo toga za ponuditi.

Nikola Škarica

VELIKA GORICA Duhovna i zdravstvena obnova

Pedesetak članova Podružnice SUH-a Velika Gorica je 19. svibnja 2022. otišlo na tradicionalno jednodnevno hodočašće u Mariju Bisticu, a nakon obilaska Križnog puta i sudjelovanja na misi, nastavili su prema Stubičkim Toplicama.

Tamo su se počastili ručkom i zdravstveno obnovili plivanjem. Bilo je vidljivo kako su ove godine svi sudionici bili dobrog raspoloženja i konačno rasterećeni od straha od pandemije.

Stjepan Milobara

PAZIN

aktivnosti

ti s prvim osvojenim kilometrima Jadranske magistrale.

Već prvi dan tridesetak je *penzića* razgledalo Primošten, Trogir i staro, autohtono selo Drage gdje je organiziran ručak u predivnim Bačulovim dvorima. Smjestili su se u Makarskoj, a idućih su dana posjetili Imotski, uživali u Plavom i Crvenom jezeru, obišli susjedov Neum, „bacili oko“ na Pelješki post, prošetali se stonskim zidinama, kušali sol iz tamošnje solane, zaplovili Neretvom i Cetinom te sve to zaokružili posljednjim *južnjačkim* ručkom u Radmanovim mlinovima. Ukratko, otjerali su gorak okus pandemije te ispunjeni i sretni vratili se u Istru. Naravno, već je u planu novo druženje jer mnogo toga treba nadoknaditi.

Gracijela Zović

Četiri dana na jugu

Korona je promijenila mnoge naše navike, prestali smo se družiti, smijati, veseliti i zato su članovi podružnice SUH Pazin s nestrpljenjem dočekali četverodnevni izlet od 22. do 25. travnja 2022. prema jugu Hrvatske. Naša je predsjednica Mirjana Monas osmislila dobro zaokružen plan koji se počeo ostvariva-

SIKIREVCI

Kad je mozak aktivan

Općina Semeljci provodi projekt „Korak dalje“ koji je namijenjen osobama starije životne dobi s ciljem poboljšanja kvalitete života održavanjem svakodnevnih aktivnosti u prostorijama dnevnog boravka, pružanje psihosocijalne podrške te poticanje društvenih aktivnosti i socijalnog uključivanja. U potpunosti je financiran sredstvima Europskog socijalnog fonda. U sklopu projekta predviđeno je održavanje radionica u potpomognutim područjima, uključujući i Brodsko-posavsku županiju. Za članove SUH-a iz Sikirevaca održana su dva gostovanja na temu „Komunikacija“ (13. travnja 2022.) i „Kako mozak održati aktivnim?“ (10. svibnja).

Cilj prve radionice bio je uočiti stilove i temeljne zakonitosti komunikacije te razumjeti kako i zašto dolazi do šumova u komunikaciji. Druga radionica pozabavila se osvješta-

vanjem važnost fizičke, društvene i mentalne aktivnosti te zdrave prehrane u starijoj životnoj dobi. SUH-ovci su s veseljem sudjelovali u raznim vježbama poput „Lančane riječi“ ili „Zapamti i opiši sliku“, a zaigrali su i Bingo. Pobjedila je snaha iz Sikirevaca, ali ni ostali sudionici nisu bili nezadovoljni i jedva čekaju ponovno okupljanje.

Aleksandra Ošap

SPLIT Bogatstvo jednog dana

Udruga SUH-a Split 14. svibnja je organizirala jednodnevni posjet Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Prva je postaja bila mjesto Vid, u neposrednoj blizini Metkovića, a cilj arheološki muzej Naron. Četrdeset umirovljenika, za pustolovinu uvijek spremnih, posjetilo je ostatke hrama

posvećenog božanskom Augustu, smještenog ispod samoga muzeja, a uživalo se i u muzejskom postavu kojega čine brojni kipovi, keramika, nakit, novac - pronađeni na raznim lokacijama drevne Narone i od kojih oni najstariji datiraju još od kraja 3. stoljeća prije Krista.

Slijedili su Metković i Ploče gdje su uživali u restoranu Stara dama, a u povratku svratili do Veprice, marijanskog svetišta u blizini Makarske. Svetište čine špilja s Gospinim kipom, kapela i oltar na otvorenom. Članovi su uz molitvu poslušali misu, pronašli mir i puni dojmova vratili se svojim kućama.

Asja Tomin

KONAVLE Svibanj za druženje

Članovi SUH-ove podružnice u Konavlima iskoristiti su predivan dan 7. svibnja 2022. za neformalno druženje između umirovljenika i liječnika Opće bolnice Dubrovnik koji su se tijekom pandemije nesebično i s puno razumijevanja brinuli za vremesne članove. Godine straha i neizvjesnosti složno su odlučili obrisati ručkom u cavtatskom restoranu Dalmacija. Za sastojke se pobrinuo Jaka Prlenda, vlasnik mesnice u Cavtatu, a bogatu tpezu osmislio je meštar Stipan Kainić, pod budnim okom Snježane i Željka, vlasnika restorana. Hrana je, očekivano, bila za pamćenje, ali zajedničko, neformalno druženje ispunjeno smijehom, veseljem, međusobnom potporom i uvažavanjem, trebalo je baš svima. Uostalom, radi se o

važnom mostu suradnje s liječnicima, što je umirovljenicima gotovo važnije od onog stvarnog mosta u izgradnji.

Ante Mandić

upotpunjenom programom pjevačkog zbora koji djeluje pri vrbovačkoj podružnici SUH-a, sjajnom hranom i još boljim plesnim akrobacijama.

Zlatko Hržić

Nakon dvije pandemijske godine, 25. svibnja 2022. održana je godišnja skupština vrbovečke podružnice SUH-a na kojoj je sudjelovalo 70 članova, gradonačelnik Vrbovca Denis Kralj, predstavnici Udruge invalida Vrbovca s Đurom Glavinicom na čelu, prisjednik Udruge umirovljenika željezničara općine Gradec Vinko Habun, potpredsjednik Gradske udruge umirovljenika Josip Košak te predstavnici podružnica SUH-a iz Međunarodne zračne luke Zagreb na čelu s Ivanom

Bašićem, Stjepan Milibara iz SUH-a Velike Gorice, Stjepan Sekulić iz Rugvice i Vlatka Novosel iz Samobora, a prisutne je pozdravila i Biserka Budigam, zamjenica predsjednice SUH-a. Gradonačelnik Kralj otvorio je skup, a dopredsjednica podružnice Milkica Drvenkar svima je čestitala na upornosti i radu tijekom dvije godine provedene u izvanrednim okolnostima uzrokovanim pandemijom.

Ostatak večeri vrbovački restoran Gale-rija bio je ispunjen odličnom atmosferom,

SAMOBOR Nove snage za novo doba

Na redovnoj i izbornoj sjednici Skupštine Udruge SUH-a Samobor, održanoj 19. svibnja 2022., sudjelovalo je 104 člana podružnice. Javnim glasovanjem jednoglasno je usvojena odluka o izboru verifikacijske komisije, izborne komisije i radne komisije, zapisničara i ovjervitelja zapisnika, a također je složno izabrana Vlatka Novosel za novu-staru predsjednicu samoborske udruge SUH-a za mandat 2022. – 2026. Dogradonačelnik Petar Burić je pozdravio skupštinare i obećao potporu radu udruge, a predsjednik Gradskog vijeća Samobora Miran Šoić javno je podržao rad samoborskih umirovljenika, a skup su pozdravili i zamjenica predsjednice SUH-a Biserka Budigam te županijski povjerenik SUH-a Zagrebačke županije Zlatko Hržić. Sudjelovali su i drugi poslovni partneri, poput Anice Francetić Kufrin iz Crvenog križa, tajnice Udruge umirovljenika Samobor Renate Brdarić i predsjednica Kluba starijih osoba Mirjana Tunjko. Čestitam!

B.Z.

KOZARI BOK I PUTOVI Opuštanje u Topuskom

Terme Topusko bile su novo odredište jednodnevnog putovanja 52 člana podružnice Kozari bok i Putovi. Krenulo se u nedjelju 8. svibnja, a za autobus, ručak i ulaznice za bazen pobrinula se tvrtka Grex iz Rijeke. U restoranu su napravili prezentaciju svojih proizvoda – ortopedskih madraca i kliničke posteljine te organizirali

vrijednu tombolu. Nakon veselog ručka umirovljenici su ostatak dana proveli u bazenima s termalnom vodom. Pravo mjesto za osloboditi se sjećanja na vrijeme izoliranosti i bolesti te sjajno vrijeme za ljetne kondicijske pripreme, jer tek smo krenuli...

Zinka Mujezinović

PODSLJEME Lete plavi baloni

Društveni dom Bidrovec, 21. svibnja 2022., konačno je dočekao svoje umirovljenike koji su se, ponovno okupljeni, zabavili baš kao i nekad. Nije nedostajalo recitacije, glume, izložbe, plesa i glazbe.

Ovo okupljanje začimila je i pobjeda Dinama pa su veseli penzići otpjevali Dinamovu himnu i pustili u zrak plave balone. Zbog odlične atmosfere nisu im zamjerili ni prisutni Hajdukovci, jer ipak je, složno su svi zaključili, najvažnije sudjelovati. Na postpandemijskom okupljanju bilo je i članova iz drugih zagrebačkih podružnica, koji su ih došli podržati.

Ivan Ročić

MEDULIN Posjet Krku

Nakon što su osamdesetogodišnje članice SUH-a Medulin čitavu zimu vrijedno i veselo vježbale na gradskoj plaži, stečenu kondiciju odlučile su iskoristiti na jednodnevnom izletu na otok Krk. Četrdesetak umirovljenika tako je u srijedu 25. svibnja 2022., upoznali su dio bogatstva otoka koji ima isti broj stanovnika kao Općina Medulin.

Šetnja otočkim znamenitostima, povijesnim tragovima Mlečana i Frankopana, oduševili su medulinske zaljubljenike u povijest, a bilo je i onih koji su naprosto uživali u lijepom danu i prirodnim ljepotama otoka koji se ponosi sve većom energetsom neovisnošću, odličnom politikom prema otpadu i turizmom koji je odavno prestao biti rezerviran samo za tri ljetna mjeseca.

Verica Vidmar

Kapljica srama?

Oslabljena kontrola nad mokraćnim mjehurom (urinarna inkontinencija) problem je o kojemu se, s razlogom, sve glasnije govori. Milijuni ljudi s tim se svakodnevno ili povremeno susreću i zato nema razloga za sram, ali trebalo bi što prije potražiti pomoć. Zašto bi inkontinencija ometala zdrav, produktivan i aktivan život?

Gubitak kontrole nad mokraćnim mjehurom dva puta češće pogađa žene i može biti uzrokovan različitim stanjima, poput infekcija mokraćnog sustava ili vagine, nuspojavama nekog lijeka, začepljenošću, slabošću mišića u zdjelici, povećanom prostatom, nekom od bolesti nervnog sustava, kirurškim zahvatima, porodom, suviše aktivnim mokraćnim mjehurom, slabošću mišića koji okružuju izlaz iz mjehura (sfinkter), moždanim udarom...

Medicinski i psihološki problem

Ljudima koji se susreću s inkontinencijom, to nije samo medicinski problem. Ona utječe na njihov emotivan, psihološki i socijalni život. Nema li u blizini sanitarnog čvora, mnogi će se sa strahom uključivati u uobičajene dnevne aktivnosti ili će, jednostavno, odustati. U tom slučaju, šteta koja proizlazi iz dobrovoljnog isključivanja iz uobičajenog života, mnogo je veća od samog problema.

Takozvana stres-inkontinencija posljedica je slabosti ili oštećenja mišića. To stanje uzrokuje istjecanje mokraće prilikom nekog fizičkog napora, poput kašljanja, kihanja, smijanja, podizanja tereta ili čak hodanja i tjelovježbe. Naglo istjecanje mokraće je posljedica prekomjerno aktivnog mokraćnog mjehura, koji osoba nije u stanju kontrolirati. Mjehur može postati pretjerano aktivan

zbog eventualno prisutne infekcije koja iritira sluznicu, ali mogući su i drugi razlozi.

Slabost mokraćnog mjehura češće se javlja kod ljudi sa šećernom bolešću, kod onih koji konzumiraju velike količine alkohola i drugih sa smanjenom funkcijom nervnog sustava.

A pomoć?

Danas je moguća čitava lepeza pomoći i kroz savjetovanje s liječnikom nije teško pronaći ono što pojedincu, s obzirom na vrstu problema i način života, najbolje odgovara. Specijalne vježbe i posebni programi treninga djelotvorni su u poboljšanju kontrole mokraćnog mjehura. Vježbe jačaju mišić sfinktera i mišiće dna zdjelice, ali važno ih je izvoditi ispravno, uporno i redovito. Takav trening mokraćnog mjehura (postupno produžavanje razmaka između dva mokrenja) pomogao je mnogim ljudima s problemom inkontinencije.

Odstranjivanje određene hrane ili tekućine također može pomoći, baš kao i kirurški zahvati kod težih slučajeva. Tada liječnici mogu odlučiti ugraditi umjetni sfinkter ili čak peacemaker za mjehur, a u nekim će slučajevima dobre rezultate pokazati električna stimulacija mišića.

Za osobe kod kojih se teško postižu rezultati, postoje i brojne vrste upijajućih uložaka i drugih pomagala za upijanje mokraće. No, treba upamtiti da bez obzira koliko se problem činio ozbiljnim ima pomoći i rješenja. Svake godine deseci tisuća ljudi pronađu metodu koja im pomaže na njima najučinkovitiji način. Dakle, posavjetujte se s liječnikom, budite uporni i uživajte u životu. Zaslužili ste!

dr. Ivo BELAN

EVOLUCIJA ŠTAPA MUDROSTI

Korak po korak

Suvremeni svijet inovacija osmislio je niz modernih pomagala za starije. Hodalice i invalidska kolica danas često izgledaju kao iz filmova budućnosti, ali što je s ortopedskim štapom za hodanje? Kao svojevrsan simbol mudrosti ovaj je štاپ evaluirao u smislu materijala koji su lakši i čvršći te ergonomski prihvatljiviji. No, inovatoru Ronu Goldbergu to nije bilo dovoljno i nedavno je predstavio svijetu Isowalk. Radi se o novoj vrsti štapa koji je bitno sigurniji i elektronički povezan s pametnim telefonom. Uz to, dno ovog štapa ima oblik stopala koji pomaže stabilizaciji, napravljen je od materijala koji apsorbira udarce i ima ručku prilagodljivu za ljevake i dešnjake.

Stručna je javnost pozdravila ovu inovaciju jer uz navedene prednosti ova bi tehnologija, između ostaloga,

mogla koristiti za praćenje oporavka ozlijeđenih osoba. Ukratko, ni čarobnjak Merlin ili Charlie Chaplin, dva najpoznatija ljubitelja štapa, sigurno mu ne bi mogli odoljeti.

Jesti ili platiti režije?

„Stariji stanovnici u gradovima i većim mjestima od ranih jutarnjih sati, oboružani štapovima, pa sve do sitnih noćnih sati, kopaju po kantama za smeće i po kontejnerima.“

Dan po dan, još malo i ode pola godine! Dok smo protekle dvije godine, u vrijeme pandemije živjeli u suživotu s maskom i raznim mjerama Stožera, sada smo suočeni s bolnom činjenicom svakodnevnog povišenja cijena koje lete u nebo. U odnosu na prošlu i prethodnu godinu cijene osnovnih prehrambenih proizvoda poskupjele su skoro 100%! Mnogi su zabrinuti i pitaju se kako preživjeti? Slušam neki dan u tramvaju razgovor između dvije putnice. Jedna kaže: „Ovo nije ništa, bit će još gore!“

Cijene hrane, goriva i režija rastu, dok su primanja za većinu stanovništva mala i nedovoljna za pristojan život. Najteže je umirovljenicima s malim mirovinama, a njih je najviše. Problema imaju i oni koji žive u gradu, ali i u izoliranim, ruralnim mjestima.

Tijekom proteklog desetljeća ostali su u svom mjestu bez javnog prijevoza, pošte, zdravstvene ordinacije. Nema

stanovnici u gradovima i većim mjestima od ranih jutarnjih sati, oboružani štapovima, pa sve do sitnih noćnih sati, kopaju po kantama za smeće i po kontejnerima.

Prije dvije noći probudila me buka koju sam čula kroz otvoreni prozor. Ugledala sam stariju ženu i muškarca kako pretražuju kontejnere. Nakon sat vremena ponovno sam čula kako netko uzalud traži prazne boce, ali barem pronalazi još upotrebljive ostatke hrane. Sve me to podsjeća na neke ružne sekvence iz socijalnih igranih filmova iz davnih vremena. Tužna je to slika koju svakodnevno vidimo.

Umirovljenici s malim mirovinama, a oni čine većinu, svakog mjeseca se pitaju: da li pristojno jesti ili platiti režije? Gospođa Renata i njezin suprug sretni su jer su naslijedili na periferiji grada malu staru kuću s nešto okućnice. Kažu da ih spašava vrt koji obrađuju. „Vrt traži brigu, pažnju i održavanje tokom cijele godine, ali najvažniji su i najneophodniji proljetni radovi“. Svoje umirovljeničke dane sada većinom provode sadeći i ubirući povrtnu plodove, a imaju i nekoliko stabala voćki. Kažu da im vrt uvelike pomaže u kućnom budžetu.

Inače, umirovljenici su se specijalizirali i u proučavanju kataloga s tjednim akcijskim cijenama iz raznih trgovačkih lanaca. Na taj način mogu znatno uštedjeti. „A svaka je kuna bitna“, kaže gospodin Krešo. Ovaj umirovljenik koristi i jedan od gradskih vrtova u Zagrebu i naglašava da ljepotu vrtlarenja, osim uštede kuna, čine i vrtlari. Slično se snalaze i umirovljenica iz Rovinja, koja sa sinom obrađuje dva gradska vrsta i uvijek ima svježiju salatu na stolu.

Da ne bi „umrli“ od gladi mnogi se umirovljenici snalaze kako znaju i umiju. Poznam neke umirovljenice koje su pod svoje stare dane

postale njegovateljice i preko raznih agencija otišle raditi u Austriju i Njemačku. Tamo se brinu o teško bolesnim i nepokretnim starijim ljudima u turnusima od po 15 dana. Istarske umirovljenice bez dodatne zarade iz turizma, odlaze čuvati starije u Italiju, a neke rade kao spremačice cijelu sezonu.

No, umirovljenici s malim mirovinama često rade i na crno, kako bi zaradili koju kunu za kruh. Mirovine nisu dovoljne za podmirenje računa pa su redovito žrtve i raznih ovrha. Za tešku svoju financijsku situaciju nisu sami krivi, već su krivi oni koji su izglasali nepravedne zakone.

Gospođa Đurđa i njezin suprug Vinko, nakon umirovljenja prije nekoliko godina otišli su živjeti u vikendicu. Stan u Zagrebu ostavili su kćerki, a oni su se primili obrade vrta i voćnjaka. Od prošle godine, kada su se zaredale bolesti i kada je Vinko umro od korone, vrt obrađuje susjed Ivan. Dobro je i Đurđi i Ivanu, jer ubere povrća i voća i za svoju obitelj i za nju.

Život u gradu je svakim danom sve teži i nema naznaka skorog pozitivnog rješenja za poboljšanje uvjeta života najugroženijih, onih s malim mirovinama. Sjećam se kako je nekada govorio moj pokojni djed, da tko god ima barem mali komad zemlje, neće biti gladan.

Vozeći se po raznim dijelovima Hrvatske, svjedoci smo pustih sela i neobrađenih njiva. Možemo ih samo gledati, dok nam pripadnici raznih lobija određuju kako ćemo mi živjeti. a oni na nama zarađivati. I onda ih slušamo kako pričaju po raznim emisijama i opterećuju nas svojih umotvorinama, poput drugog mirovinskog stupa, smanjivanja mirovinskog i zdravstvenog doprinosa, privatizacije svega i svačega. Nazdravlje nam bilo!

Drenka Gaković

ni trgovina, tek poneki mali, privatni dućan na više kilometara udaljenosti. U jednom mjestu u Lici ostali su i bez kioska u kojem su nakon zatvaranja pošte mogli obaviti i neke financijske usluge. Otjerani su u izolaciju.

Došla su teška vremena! Žalosno je da generacije koje su svojim radom izgradile ovu državu radeći desetljećima, danas se moraju boriti za golu egzistenciju. Oni stariji

Zašto plaćamo zdravstveni doprinos

Pitanje: Od 1. siječnja 2022. sam u mirovini s rješenjem na više od 7.000 kuna. Međutim, za travanj mi je obračunat, osim poreza i prireza, i doprinos za zdravstveno osiguranje. Je li takva uskrata pravilna i zakonita **(Z.K. Zagreb)**

Odgovor: Kao umirovljenik ste obveznik plaćanja poreza i prireza, ako Vam je mirovine viša od 4.000 kuna, koliko je sada osobni odbitak (uz mogućnost povišenja odbitka zbog uzdržavanog člana obitelji ili njegovog invaliditeta, kao i invaliditeta umirovljenika). Odbitkom neoporezivog dijela ili olakšica, utvrđuje se osnovica za oporezivi dio mirovine. Međutim, ako imate mirovinu višu od prosječne plaće za prvih osam mjeseci prethodne godine, što ove godine iznosi 7.086 kuna, obveznik ste i plaćanja dodatnog doprinos za zdravstveno osiguranje u iznosu od 3% od cijele svoje mirovine, što je Vaš slučaj. Dakle, Vaše uskrate su zakonom opravdane, a vjerojatno su i pravilno obračunate. Ističemo kako se Sindikat umirovljenika već godinama zalaže za ukidanje tog kriznog nameta još iz 2009. godine, odnosno barem za promjenu načina izračuna samo na dio mirovine koji prelazi propisani census, ali Ministarstvo financija uporno odbija naše zahtjeve.

Odselio bih zbog ovrhe u BiH

Pitanje: Od prošle godine primam mirovinu u RH i to u vrlo niskom iznosu. U HZMO sam predao zaštićeni račun od FINE (vodim sudski spor), ali ovrha se odbija i od tako male mirovine mi se oduzima ovrha. U Hrvatskoj ne posjedujem nikakve nekretnine, niti tu zapravo živim, jer smjestio sam se kod prijateljice u Bosni i Hercegovini i 99% vremena sam tamo. Točno je da imam hrvatsko prebivalište, ali i to mogu promijeniti, ako neću plaćati ovrhu. Inače, u Bosni i Hercegovini imam otvoren devizni račun. Zatvorio bih u FINI zaštićeni račun i zatvorio redovan račun, te bih u HZMO podnio zahtjev da mi se mirovina iz RH ubuduće uplaćuje na devizni račun u Bosni i Hercegovini. Oslobađa li se moja mirovina ovrhe uplatom na devizni račun u Bosni i Hercegovini? **(D.S., Zagreb)**

Odgovor: Za daljnje moguće aktivnosti u pogledu ovrhe prvo je važno utvrditi na čemu je ovrha određena temeljem rješenja o ovrsi, odnosno koje je sredstvo ovrhe. Radi li se o rješenju na svu Vašu imovinu ili rješenju koje se odnosi samo na određeni račun. Ukoliko je ovrha određena na ukupnoj Vašoj imovini, onaj koji vodi ovrhu imaće pravo teretiti svaku vašu imovinu i pokretati potrebne postupke u roku od 10 godina od pravomoćnosti ovršne isprave, sve dok se cjelokupno dugovanje ne razriješi. To može biti i više povezanih ovršnih postupaka zbog istog dugovanja. Takvu sudsku ovršnu ispravu ovrhovoditelj može, nakon potvrde nadležnih tijela BiH, provoditi i na Vašoj imovini u BiH, dakle i na Vašem novootvorenom deviznom računu.

Ukoliko je ovrha određena samo na nekom

računu, primjerice onom na koji sada primete mirovinu, ovrha se ne može provoditi na drugoj imovini, odnosno na drugim računima, već samo na onom za koji je određena. Također, za promjenu načina isplate mirovine potrebno je podnijeti zahtjev Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i dostaviti novi broj računa potvrđen od nove banke, ali HZMO neće odobriti promjenu načina isplate dok god imate zaštićeni račun.

Ugovor o djelu i novi izračun mirovine

Pitanje: Kao umirovljenik već godinama radim razne poslove na ugovor o djelu, između ostalog sam i predstavnik stanara. Uredno primam svoje naknade i redovito mi se obračunavaju doprinosi za mirovinsko i zdravstveno. S obzirom da na ovaj način privređujem više od pet godina, imam li pravo na ponovni izračun mirovine? **(M.K., Osijek)**

Odgovor: Kao umirovljenik možete zasnovati radni odnos na određeno vrijeme i temeljem takvog ugovora o radu izvršit će se prijava te pripadajući obračuni i uplate Vaših doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Vaša prava i obaveze tada su regulirani temeljem Zakona o radu i na taj način ostvarujete dodatni staž osiguranja. Za ponovni izračun mirovine potrebno je ostvariti jednu godinu staža osiguranja, računajući ga u punom radnom vremenu, što bi za rad na pola radnog vremena značilo rad od dvije godine na ugovor o radu na određeno vrijeme.

Za razliku od toga, posao koji se obavlja temeljem ugovora o djelu nije radni odnos na gore navedeni način, već je temeljen na Zakonu o obveznim odnosima. No, i u tom slučaju imate pravo na ostvarivanje staža osiguranja, te kad Vam se temeljem uplaćenih mirovinskih doprinosa prikupi priznata godina dana radnog staža od dodatnog rada, imate pravo podnijeti zahtjev za ponovni izračun mirovine temeljem obavljanja poslova po ugovoru o djelu.

Raspolaganje računima i dionicama

Pitanje: Umirovljenik sam i zanima me mogu li mojim bankovnim računima i dionicama samostalno raspolagati odnosno darovati ih bez upliva sa strane, npr. bez utjecaja moje djece kao nasljednika. **(I.R., Slavonski Brod)**

Odgovor: Da, ako ste samostalni vlasnik koji nema nikakvih tereta na toj vrsti imovine (primjerice, pravo nečijeg prvokupa, zaloge ili ovrhe i sl.) i ukoliko ste potpuno poslovno sposobna osoba, samostalno raspolazete svojom imovinom i svojom pravima. Dakle, slobodno i samostalno možete odlučiti što želite učiniti s Vašim bankovnim računima i dionicama, bez ikakvog utjecaja Vaše djece ili drugih nasljednika. Pri tome trebate obratiti pažnju i voditi računa o zakonskim i ostalim propisima (propisima banke u vezi otvaranja i zatvaranja računa, propisima o trgovanju dionicama...), vezano za postupke i načine na koji se to može učiniti.

pravni
savjeti

Odgovara:
Štefica Salaj
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/4655111/244
ili 01/4615797
e-mail:
suhsavjetovaliste
@gmail.com
ili
<https://www.suh.hr/savjeti/pitaj-pravnika/>

Ivica Fogadić, predsjednik Podružnice SUH-a Bukovlje - Vranovci

Mijenjajte formulu usklađivanja mirovina

„Položaj umirovljenika je iznimno loš, treba im pokušati pomoći na lokalnoj i državnoj razini“

Bukovlje je jedna od najmanjih općina Brodsko-posavske županije, udaljena svega sedam kilometara od Slavenskog Broda, gdje prema posljednjem popisu stanovništva živi nešto više od 3.000 ljudi, a Vranovci su naselje koje je u novije vrijeme kućama povezano sa samom općinom. Fogadić je pak autohtono prezime ovoga kraja pa ne čudi da je upravo Ivica Fogadić iz Podružnice SUH-a Bukovlje - Vranovci, na ovogodišnjoj izbornoj skupštini, izabran za novog predsjednika. Opisujući svoje mjesto, taj vitalan šezdesetogodišnjak, kaže: „Mi smo prava slika Hrvatske u malome. Ovdje nas je 70-tak posto umirovljenika, a veliki broj radno sposobnog stanovništva otišlo je izvan granica, trbuhom za kruhom i egzistencijalnom sigurnošću. Srećom, moja su djeca ostala ovdje.“

Dvije pandemijske godine odrazile su se na ovdašnje umirovljenike, ovladao je osjećaj izoliranosti i usamljenosti te su članovi udruge zaključili, šali se Fogadić, da Podružnica treba mladog predsjednika, odnosno njega. U mirovini je od 2006. godine jer rat je ostavio trag i na njegovu zdravlju, ustanovljen mu je 20 posto vojni i 80 posto civilni invaliditet. Do tada je radio u realnom sektoru. Bio je trgovac i zamjenik rukovoditelja stovarišta građevinskog materijala. SUH-u se pridružio 2010. godine i s ponosom ističe kako mu je to prvo iskustvo s aktivnim djelovanjem u nekom sin-

dikatu. S obzirom na novu funkciju i mnoštvo ambicioznih planova, nije požalio.

„U Podružnici su 52 člana, što nije malo s obzirom na broj stanovnika i činjenicu da u općini djeluje još jedna udruga umirovljenika. Svi smo se mi protekle dvije godine samo promatrali ne odlazeći suviše daleko od pragova svojih kuća. Zato je većina članova s nestrpljenjem dočekala nedavni izlet u Daruvarske toplice. Bilo je odlično i svi su željni novih pustolovina. Tako još ove godine planiramo posjetiti mađarski Šikloš gdje bismo se susreli i s članovima drugih udruga, otišli bismo i do Bosne, ali i Orahovice. Za organizirane zabave, ovdje u Bukovlju imamo prigodan prostor, a za ljetne aktivnosti i osvježanje ni Sava nije daleko. Ideja ne nedostaje, ali treba rasteretiti umirovljenike od dodatnih troškova, jer nitko nije imun na svakodnevna poskupljenja.“

Zato je Fogadić, kao jednu od prvih predsjedničkih akcija, pokušao od načelnika općine Davora Petrik ishoditi veći „proračun“, ali s obzirom da u općini aktivno i ravnopravno djeluje nekoliko udruga, nije uspio. No, dogovorio je povremeno sudjelovanje u troškovima prijevoza izletničkih autobusa i u potrazi je za sponzorstvima lokalnih poslovnih subjekata.

„Položaj umirovljenika je iznimno loš, treba im pokušati pomoći na lokalnoj i državnoj razini. Lokalno im omogućiti neke pogodnosti i povlastice, a općenito se

pobrinuti za bolje usklađivanje mirovina. Također, svakako bi što prije trebalo riješiti zahtjeve umirovljeničkih udruga za povratak duga umirovljenicima koji su u mirovinu otišli nakon 1. siječnja 1999. godine i to na način da im se mirovine povećaju 10 posto i da se, jasno, promijeni formula usklađivanja mirovina.“

S ozbiljnošću treba pristupiti i novom modelu isplate obiteljskih mirovina planiranom za iduću godinu. Iako rastavljen, ponosan sam što je upravo SUH predložio model zbrojeva mirovina partnera, a ne, kako neki predlažu, po kriteriju koliko je dugo preminuli partner koristio mirovinu. Možda naš prijedlog neće proći, ali mnogi i prođu, kao Covid i energetski dodatak.“

Fogadić se ipak koncentrira na neposrednu, lokalnu pomoć. Tijekom pandemije, lanac solidarnosti među članovima Podružnice nije prekinut. Umirovljenicima s manjom mirovinom uskalo se s nabavom osnovnih namirnica, a uvijek se reagira kod bolesti članova bez stalne pomoći nekoga iz kruga obitelji. Kada se pak o najbližima radi, osobno ne strahuje. Ponosan je otac dva sina, električara i vozača i jedne kćeri, anesteziologinje, te djed dvije unuke i jednog unuka. Uglavnom, budućnost Fogadića u Bukovlju je zajamčena, a ni članovi SUH-ove Podružnice, prema dosadašnjim inicijativama novog predsjednika, ne bi trebali loše proći.

Barbara Zlatar